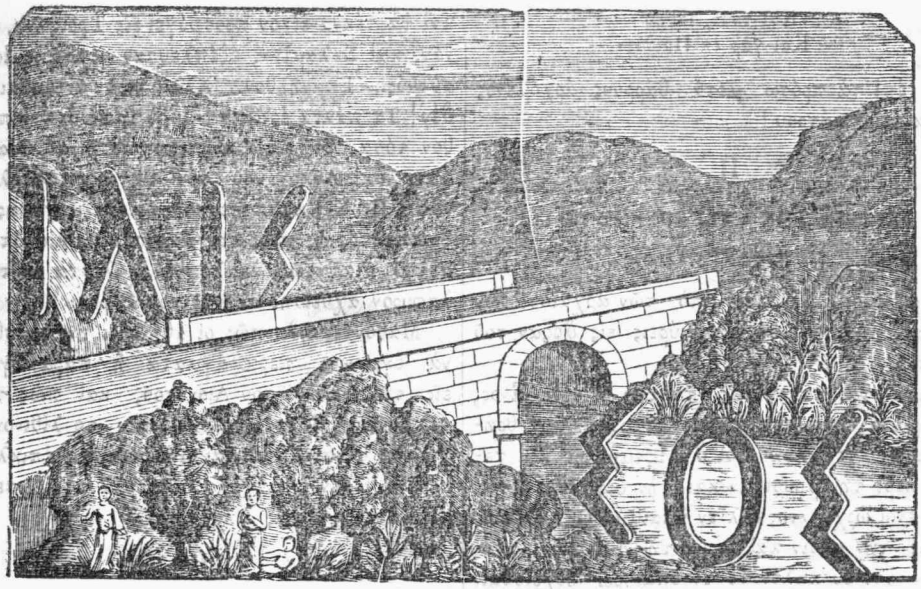

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, 15 Ἰανουαρίου 1871. || ΕΤΟΣ Γ'. — ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΖ'.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Ι. Ε. ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΟΥ

φοιτητοῦ τῆς Νομικῆς.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ι

Ἐνασχοληθεὶς πρό τινος καιροῦ παρέργως (1) εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηνῶν, δὲν ἠδυνήθην ἢ νὰ μείνω ἔκπληκτος ἕνεκα τῆς ἀνεξηγήτου ἐκείνης προόδου μεθ' ἧς ἔβαινεν αὕτη εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας.

(Ι) Παρέργως ἐννοῶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην μου. φρονῶ ὅμως ὅτι πᾶς ἑλληνόπαις ὀφείλει νὰ ἀνατρέχῃ εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὡς ὁ διψῶν τῆς Σαχάρας ὁδοιπόρος, ὅστις καὶ μὲ ἀπώλειαν χρόνου στρέφει τὸ βῆμα πρὸς τὴν φαινομένην ὄασιν.

Ἡ *φιλοσοφία* γεννηθεῖσα καὶ τραφεῖσα ἐν Ἑλλάδι ἔγεινε, τοῦ χρόνου παρερχομένου, γνῶσις σχεδὸν κοινή, διδαχθεῖσα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν ἄλλων σοφῶν.

Ἡ *ποίησις* Ἑλληνικὸν καὶ αὐτὴ οὖσα προϊὸν μετεφέρθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ ὅπου ἀναπτυχθεῖσα ἔγεινε περίβλεπτος καὶ ὑψιπετής

Ἡ *Καλλιτεχνία* ἐτελειοποιήθη τοσούτῳ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀθανάτου Φειδίου καὶ τῶν ἄλλων ἐνδόξων καλλιτεχνῶν ὥστε οὐδεὶς ἔκτοτε, ὄχι μόνον ἠδυνήθη νὰ προσθέσῃ τι εἰς τὰ ὑπ' ἐκείνων ποιηθέντα, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἀτενίσῃ ἐτόλμησε!

Ἐκ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ποιήσεως παρήχθη τὸ *Δρᾶμα*, ἐκ τῆς Καλλιτεχνίας τὸ *Θέατρον*.

Τὰ δύο ταῦτα τεχνουργήματα θέλω σήμερον περιγράψει καὶ ἐξηγήσει, καθ' ὅσον ἐγὼ αὐτὸς τοὐλάχιστον ἠδυνήθην νὰ κατανοήσω. Προχωρῶν ὅμως συναισθάνομαι κατὰ πᾶν βῆμα ὁπόσον καὶ ὁποῖον δυσβάστακτον βάρος μέλλω νὰ ἀναλάβω· ἀλλ' ἐνθυμίζων εἰς τοὺς κριτάς μου τὸ

«Καὶ τοῦτ' ὡς εὖ
— Καὶ γὰρ ἐκ Παιδὸς»

βαίνω ἐπὶ τὰ πρόσω μετὰ θάρρους ἀρχόμενος ἀπὸ τὰ τοῦ Θεάτρου!

II

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΓΕΡΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπανηγύριζον πανηγύρεις εἰς δόξαν τοῦ Διονύσου.

Κατὰ τὰς πανηγύρεις ταύτας ὁ νέος οἶνος, τὰ ἄσματα καὶ αἱ ὀρχήσεις εἵποντο τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν· νέοι δ' ἐστεμμένοι καὶ τελείως περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὄρχησιν γεγυμνασμένοι ὠρχοῦντο, ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ. Ὁ Ἀθηναῖος λεπτὸς τὴν φύσιν καὶ σοφὸς τὴν διάνοιαν κατενόησεν ὅτι οὐ καλὸν τὸ ἐν ὑπαίθρῳ ὀρχεῖσθαι, δι' ὃ καὶ ἐγείρων κατὰ τὴν ἑορτὴν ἐκ ξύλων Θέατρον, εἰσήγαγε τοὺς χοροὺς ἐντὸς αὐτοῦ.

Τὰ τοιαῦτα θέατρα ὑπῆρχον καὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ πατρὸς τῶν δραματικῶν Αἰσχύλου, ἔνθα καὶ τὰς πρώτας του τετραλογίας ἐδίδαξε· τοῦτο ἐξάγομεν ἐκ τῆς φήμης ὅτι τούτου διδάσκοντος κατέπεσεν ἡ ὀροφή.

Καὶ ἂν μὲν ἐκ τούτου ἀπεφάσισαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐγείρωσι λίθινον θέατρον, ἢ ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς ὡρμήθησαν ἄλλοις ἀφίεται· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ 500 π. χ. ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ἐφ' οὗ ἴσως ἀνῳκοδομήθη καὶ τὸ ἄρτι ἀνακαλυφθὲν· δυσχέρειαι ὅμως γνωσταὶ ἡμῖν ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, ἀπεκώλυον τοὺς πάντοτε ὑπὲρ θρησκείας καὶ ἐλευθερίας προμαχήσαντας Ἀθηναίους, τοῦ νὰ ἀποπερατώσωσι τὸ ἐπιχειρισθὲν ἔργον. Μία μόνη ἰδέα ἀπησχόλει αὐτοὺς τότε. «*Ὁ βάρβαρος ἦτο ἐν Ἑλλάδι*». Σμήνη στρατῶν βαρβαρικῶν συνεκεντροῦτο ἐν Θερμοπύλαις, πληθὺς στόλων συνεκεντροῦντο εἰς Χῖον· τίς ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ περὶ θεάτρου; *Πρὸ πάντων ἡ πατρίς*· ἐξῆλθον εἰς συνάντησιν τοῦ Ξέρξου, καὶ κατεναυμάχουν τοὺς στόλους αὐτοῦ ὑπὸ τὰ ὄμματά του ἐν Ἀρτεμισίῳ καὶ Σαλαμῖνι, καὶ κατετρόπωνον τοὺς στρατοὺς τοῦ Μαρδονίου ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ.

Καὶ ὁ μὲν Ξέρξης ἐγκαταλείψας εἰς τὰ ἱερὰ τῆς Ἑλλάδος χώματα τὰ φονευθέντα κτήνη του ἔφυγεν εἰς τὴν ἑστίαν του.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὧν οἱ γέροντες, οἱ σύζυγοι καὶ τὰ τέκνα εἶχον προσφύγει εἰς Τροιζῆνα, Αἴγιναν, καὶ Σαλαμῖνα, ἐξέπλευσαν μετακομίσοντες αὐτούς. Ἐπανῆλθον. Ἀλλὰ ποῦ αἱ οἰκίαι; οὐδέν! Τὰ πάντα ἐρείπια! Ἰδοὺ ἴσως διατί παρῆλθον τόσα ἔτη ὅπως ἀποπερατωθῇ τὸ Θέατρον, ὅπερ ἐπὶ Λυκούργου τοῦ Ῥήτορος ἐπετελέσθη, (350 Π. Χ.) κατασκευασθὲν μετὰ μεγάλης δεξιότητητος ὡς πρὸς τὰς ἀκουστικὰς καὶ ὀπτικὰς αὐτοῦ διατάξεις, καλυφθὲν μάλιστα ἐκ τῆς ὡς λάφυρον ἀχθείσης σκηνῆς τοῦ Ξέρξου!

Μαθόντες ἤδη πῶς οἱ ἀθηναῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγείρωσι περιφράγματα ἢ παραπήγματα εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου, καὶ πῶς ταῦτα τελειοποιήσαντες κατεσκεύασαν τὸ λίθινον καὶ διαρκὲς θέατρον, τὸ καὶ Διονυσιακὸν ἐπικληθέν, ἐλθὲ ἴδωμεν ἐν μεγάλῃ συντομίᾳ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ.

III

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Τὸ ὑπὸ τὴν Νοτ. Ἀνατολικὴν γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως ἀνεγερθὲν Θέατρον (καὶ κατόπιν πάντα τὰ λοιπὰ) διῃρεῖτο εἰς τρία διακεκριμένα μέρη.

α'.) *Εἰς τὸ κοῖλον* ἔνθα ἐκάθηντο οἱ θεαταί!

β'.) *Εἰς τὴν ὀρχήστραν* ἔνθα παρετάσσετο ὁ χορός. Καὶ

γ'.) *Εἰς τὴν σκηνὴν* ἐφ' ἧς ἕδρων οἱ ὑποκριταί!

Ἴδωμεν εἰδικώτερον τὰ τρία ταῦτα μέρη!

α'.) Περὶ κοίλου.

Τὸ κοῖλον ἢ τὸ κυρίως Θέατρον λεγόμενον ἦτο τὸ εἰς τὸν λαξευθέντα λόφον (1) προσκεκολλημένον μέρος· συνίστατο δὲ ἐκ σειρῶν μαρμαρίνων ἐδωλίων κατὰ κλίσιν ἀνιοῦσαν, μὴ συνεχομένων, ἀλλὰ διαιρουμένων διὰ τριῶν καὶ δέκα διαζωμάτων (2) ὁμοιαζόντων κώνοις ἄνευ κορυφῶν, δι' ὃ καὶ κερκίδες ἐκαλοῦντο. Ὁ θεατὴς διὰ δύω εἰσήρχετο εἰσόδων, τῶν ἄνω καὶ τῶν ὑπογείων, καὶ διὰ μὲν τῶν πρώτων εἰσήρχοντο οἱ μέλλοντες νὰ καθίσωσιν εἰς τὰ ἄνω ἐδώλια, διὰ δὲ τῶν ὑπογείων οἱ εἰς τὰ κάτω ἄτινα καὶ τιμητικὰ ἐθεωροῦντο διότι ἐκεῖ, φέρεται, ὅτι ἐκάθηντο οἱ τυχόντες ξένοι πρέσβεις καὶ ἐπίσημοι ἄνδρες.

(1) Καὶ τοῦτο σοφῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐποίησαν· διότι φανταστεῖτε Θέατρον ἐκ τῶν σημερινῶν εἰς ὃ νὰ δύνανται ἀνέτως νὰ μένωσι πλέον ἢ δυσμύριοι, (Παρ. καὶ Πλατ. Συμπόσιον. 173—5 καὶ Περιηγ. Ἀθηνῶν. Σελ. 173.

(2) Ἰδὲ Περιηγ. Ἀθηνῶν τοῦ Κυρίου Ῥουσσοπούλου Σελ. 171.

β'. Περὶ ὀρχήστρας.

Ἡ ὀρχήστρα ἦτο πεδινὸν μέρος, λεῖον, κείμενον εἰς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου καὶ χρησιμεῦον ἰδίως εἰς τὸν χορόν· ἦτο δὲ εὐρύχωρος ἵνα δύναται οὗτος νὰ ποιῇ τὰς ἐξελίξεις καὶ ὀρχήσεις του.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀρχήστρας ἔκειτο ἡ Θυμέλη (ἤτοι ὁ βωμὸς τοῦ Διονύσου) κοσμουμένη ἄλλοτε ἄλλως κατὰ τὴν χρείαν τοῦ δράματος (1).

γ'. Περὶ Σκηνῆς.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Διονύσου χοροὶ ἔψαλλον, ὡς ἴδομεν ἀνωτέρω, ἄσματα σύμφωνα πρὸς τὴν εὐθυμίαν ἢ σοβαρότητα τῆς πανηγύρεως· τὸ 536 Π. Χ. ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δηλ. τοῦ Πεισιστράτου, ὁ Θέσπις ἀνεβίβασέ τινα ἐπὶ θρανίου (ἢ καὶ αὐτὸς οὗτος ἀνῆλθεν) καὶ ἀπεκρίθη ἐμμέτρως καὶ σύμφωνα πρὸς τὰ τοῦ χοροῦ ψαλλόμενα· τὸ θρανίον ἐκεῖνο κατὰ τὴν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τελειοποίησιν τοῦ θεάτρου, μετωνομάσθη (τελειοποιηθὲν καὶ ἐκεῖνο βεβαίως). *Σκηνὴ*

Ἡ σκηνὴ ἦτο ὀρθογώνιον τετράγωνον ἐπίμηκες· τρεῖς τοῖχοι ἀπετέλουν αὐτήν, ὁ *μέγας* ἢ ὁ *ἰδίως σκηνὴ* καλούμενος, καὶ δύω ἕτεροι τὰ *παρασκήνια* λεγόμενοι.

Ἡ σκηνὴ εἶχε τρεῖς πύλας, τὴν *βασίλειον* ἥτις ἔκειτο ἀπέναντι τῶν θεατῶν, καὶ δύω *πλαγίας* ἐπὶ τῶν παρασκηνίων. Ἑκάστη τῶν πυλῶν τούτων εἶχε συμβολικὴν ἔννοιαν. Καὶ διὰ μὲν τῆς *βασιλείου* εἰσήρχετο εἰς τὴν σκηνὴν ὁ *πρωταγωνιστὴς*, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς πλαγίας ὁ *δευτεραγωνιστὴς* καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὁ *τριταγωνιστής*. καὶ ἀλλαχόσε ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ ὁ ὑποκριτὴς ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἰδίαν εἶχε σημασίαν.

Τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τῆς σκηνῆς ἐκαλεῖτο, *προσκήνιον*, *λογεῖον* ἔνθα οἱ ὑποκριταὶ ἕδρων, *ἀκρίβας* δὲ τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς σκηνῆς, ὅστις καὶ ἰσοϋψὴς ἦτο πιθανῶς τῇ θυμέλῃ.

Τὴν *κονίστραν* τινὲς συγχίζουν μετὰ τοῦ *ὑποσκηνίου*, ἐν ᾧ ὁ Σουΐδας (2) ἐκφράζεται καθαρώτατα καὶ ἐξηγεῖ ταύτην, καὶ δεικνύει τὴν θέσιν αὐτῆς. Πρῶτον λαλεῖ περὶ σκηνῆς, κατόπιν ποιεῖται μνείαν τῆς θυμέλης, καὶ ὕστερον ἀναφέρει τὴν κονίστραν, ὥστε, νομίζομεν, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν τὴν Κονίστραν κειμένην ὄπισθεν τῆς θυμέλης.

Τὸ *ὑποσκήνιον* ἦτο ὁ ὑπὸ τὴν ὅλην σκηνὴν χῶρος ἔνθα κατετίθεντο αἱ μηχαναί.

(1) Ἰδὲ καὶ ἐν Σουΐδᾳ τὴν λέξιν.

(2) Αὐτόθι ἐν λέξει «Κονίστρα».

IV.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ.

Πρὸ τοῦ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν περὶ τοῦ δράματος, ἴδωμεν τινὰ καὶ περὶ τῶν ὑποκριτῶν καὶ θεατῶν.

Ἐξετάζοντες τὰ περὶ τὴν σκηνὴν κατεδείξαμεν λεληθότως καὶ τὴν γένεσιν τῶν ὑποκριτῶν. Ὁ Θέσπις, κατὰ τὴν κοινὴν μαρτυρίαν τῶν περὶ τὴν Φιλολογίαν ἀσχολουμένων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ δράματος, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ ὁ πατὴρ τῶν ὑποκριτῶν. Ὁ Θέσπις ἕνα μόνον ὑποκριτὴν μετεχειρίσθη εἰς τὸ δρᾶμά του (1).

Ὁ εἷς οὗτος ὑποκριτὴς πάντα τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα ἠδύνατο νὰ ὑποκριθῇ, βοηθείᾳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναποιηθέντων προσωπείων.

Μετὰ τὸν Θέσπιν ὁ Φρύνιχος, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Χοιρῖλος διετήρησαν τὸν ἕνα ὑποκριτὴν, μέχρι τῆς εἰς τὸν ποιητικὸν κόσμον ἀναλάμψεως τοῦ σοβαροῦ Αἰσχύλου, ὅστις καὶ δεύτερον ὑποκριτὴν κατήγαγε, καὶ τοῦ χοροῦ τὴν σπουδαιότητα μετριάσας ἀνέπτυξε τὸν διάλογον (2). Μετ' ὀλίγον ὅμως ὅτε ὁ δαιμόνιος Σοφοκλῆς τῷ πρῶτον ἐδίδαξε ἀπὸ τῆς σκηνῆς δρᾶμα, ἐφάνη καὶ ὁ τρίτος ὑποκριτής.

Οἱ ὑποκριταὶ κατήρχοντο εἰς τὴν σκηνὴν ὄχι ὡς *βροτοὶ* ἀλλ' ὡς *Ἥρωες*, ἕνεκα τούτου ὤφειλον νὰ μεταμορφῶσι τὸ ἑαυτῶν σῶμα, ἵνα παρίστανται καθὼς οἱ ἀρχαῖοι ἐφαντάζοντο τοὺς ἥρωάς των· ὅπως δὲ τοῦτο κατωρθοῦσιν ὑπεδύοντο τοὺς *Κοθόρνους* καὶ μετεσχημάτιζον

(1) Ἰδοὺ αἱ περισωθεῖσαι ἡμῖν ἐπιγραφαὶ τῶν τοῦ Θέσπιδος δραμάτων «Ἄθλα Πελίου ἢ Φόρβος» — «Ἱερεῖς» — «Ἡθεοι» — «Πενθεύς». Ἱστορία Ἑλλ. Φιλ. Μολιέρου μεταφρ. Κυπριανοῦ. τομ. 2 Σελ. 34 σημ. 2.

(2) Καὶ τό τε τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύω πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε, καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε, καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν παρεσκεύασε

τὴν κόμην οὕτως (ὄγκος) ὥστε νὰ φαίνηται ἡ κεφαλὴ πολὺ ὑπεράνω τῆς θέσεώς της. Πρὸς τὸ διατηρῆσαι δὲ ἀναλογίαν τινὰ ἐδέοντο καὶ *περιστερηδίων*, καὶ *προγαστριδίων*, καὶ *χειρίδων*, καὶ *ἀναζυρίδων* ἅπερ καὶ εἶχον· πρὸς δὲ οἱ ὑποκριταὶ, δὲν ἐξήρχοντο μὲ γυμνὸν τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἔφερον ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, καὶ *προσωπεῖα*. Ὑπάρχουσί τινες λέγοντες ὅτι τὰ *προσωπεῖα* διατηροῦντα πάντοτε τὸ αὐτὸ αἴσθημα, ὅπερ ὁ τεχνίτης ἔδωκεν αὐτοῖς, ἠλάττουν τὴν ἀξίαν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ ὑποκριτοῦ, διότι ὁ θεατὴς δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὰς διαφόρους ἐντυπώσεις (1) τὰς ζωγραφιζομένας ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ· νομίζομεν ὅμως, πρῶτον μὲν ὅτι καὶ ἄνευ προσωπείου ἂν παρίσταντο οἱ ὑποκριταὶ οἱ θεαταὶ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἴδωσι τὰς διαφόρους διασκευὰς τοῦ προσώπου των, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως· ἔπειτα δὲ ἠδύναντο οἱ ἀρχαῖοι, οἱ λατρευταὶ ἐκεῖνοι τοῦ καλλους, νὰ ὑποφέρωσιν ὑποκριτὴν κατερχόμενον ὅπως ὑποκριθῇ ἥρωα, ὑποκριτὴν, λέγομεν, ὃν ἴσως ἡ φύσις ἤθελεν ἀδικήσει κατὰ τὴν καλλονὴν, πλουτίσει δὲ κατὰ τὴν τέχνην τοῦ δρᾶν καὶ τοῦ ψάλλειν; συνεπείᾳ τούτων τὰ προσωπεῖα ἦσαν ἀναγκαιότατα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

V

ΠΕΡΙ ΘΕΑΤΩΝ.

Ἕκαστος πολίτης Ἀθηναῖος θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ θέατρον ὤφειλε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Θεατρώνου τὸ σύμβολον, ὅπερ εἰσερχόμενος ἐπεδείκνυε μόνον εἰς τὸν θυρωρόν. Οἱ θέλοντες νὰ ἴδωσι τὴν διδασκαλίαν δράματός τινος, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ καθέξωσι θέσιν εὐάρεστον, ἐλάμβανον τὰ σύμβολα πρὸ τῆς ἑορτῆς. Πολλάκις ὅμως, ὅτε ἡ συρροὴ ἦτο μεγίστη, ἠναγκάζοντο οἱ ὑπολειφθέντες νὰ ἵστανται ὄρθιοι.

Οἱ θεαταὶ μένοντες ἐντὸς τοῦ θεάτρου δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐπείνων φυσικῷ τῷ λόγῳ· ἕνεκα τούτου ἐλάμβανον μεθ' ἑαυτῶν κρύα τινα φαγητὰ, οἷον κυάμους, ἀστραγάλους καὶ τὰ τοιαῦτα, ἂν καὶ πολλάκις διένειμεν ἐκ τούτων καὶ ὁ διδάσκων τὸ δρᾶμα!

Φιλονεικία μεγάλη ὑπῆρχε παρὰ τοῖς φιλολόγοις ἂν καὶ αἱ γυναῖκες ἐφοίτων εἰς τὸ Θέατρον.

(1) οἷον τοῦ τρόμου, τῆς λύπης, τῆς χαρᾶς, κτλ.

Ὁ Becker (1) ὅμως διὰ πειστικωτάτων ἐπιχειρημάτων καὶ μαρτυριῶν ἀπέδειξε τοῦτο καταφατικῶς· διότι, τῇ ἀληθείᾳ, οὐδεμία ἀφορμὴ ὑπῆρχεν ἔλλογος ἕνεκα τῆς ὁποίας νὰ ἀποτρέπωνται αἱ γυναῖκες τῆς μᾶλλον θρησκευτικῆς ταύτης τελετῆς. Αἱ Δέσποιναι ἴσως δὲν ἤρχοντο εἰς τὰς Κωμῳδίας.

Τὸ ἀρχαῖον κοινὸν ἀπετέλουν ἄνθρωποι φιλόκαλοι καὶ πεπαιδευμένοι, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν καὶ κριταὶ εἰδότες· διότι καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς ἐγνώριζον καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ αὐτὴν προσέτι τὴν δραματικὴν τέχνην· δὲν ἐπεκρότουν δὲ τὴν στέψιν ποιητοῦ τινος χαριζόμενοι εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ χάριν τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Οἱ θεαταὶ, θέλοντες νὰ δείξωσι τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῶν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑποκριτοῦ ἐκραύγαζον «Εὐδαιμονίοις.» Πολλάκις δ' ἀπῄτουν, ὡς καὶ νῦν εἰς τὴν ἐπανάληψιν καλοῦ τινος τεμαχίου.

Αἱ ἀποδοκιμασίαι ἐξεδηλοῦντο διὰ συριγμάτων, διὰ φωνῶν ἀποδοκιμαστικῶν, διὰ ποδοκρουσίας καὶ τῶν τοιούτων· ἐν μεγάλῃ δ' ἀποτυχίᾳ καὶ διὰ λιθοβολίσεως κατὰ τῶν ὑποκριτῶν (2).

Ἐν τοῖς ὀλίγοις τούτοις, νομίζομεν, ἐξεθέσαμεν συντόμως μὲν, ἀκριβῶς ὅμως, ὅσα περὶ θεάτρου ἐν γένει γνωστὰ ἔγειναν ἡμῖν. Ἤδη δὲ μεταβαίνομεν εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς πραγματείας ἡμῶν, ἐν ᾧ τὰ περὶ δράματος ἐκτιθέμεθα.

(Ἀκολουθεῖ).

ΜΙΡΑΒΩ.

ΥΠΟ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ.

Α'.

Κατὰ τὸ ἔτος 1781 ἐν Γαλλίᾳ πατὴρ καὶ θεῖος οἰκογενείας τινος σπουδαίως συνεζήτουν περὶ τῆς τύχης κακοήθους ἀνθρώπου, ὃν ἠγνόουν πῶς ν' ἀποκαταστήσωσιν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καίτοι διανύσας τὴν πρώτην πυρετώδη φάσιν τῆς

(1) charcidii pag 560.
(2) Πολυδ. Δ. 122.

νεότητος ἐκυλίετο ἔτι ἐν ταῖς παραφοραῖς αὐτῆς· ἦτο κατάχρεως καὶ ἀπολωλὼς σχεδὸν ἐκ τῆς ἀσωτείας. Καταδικασθεὶς εἰς θάνατον, διότι ἐγκαταλείψας τὴν ἑαυτοῦ ἥρπασε γυναῖκα ἄλλου, ἐφυγοδίκησε καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεκεφαλίσθη ἐν ἀνδρεικέλῳ. Ἀφοῦ δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Γαλλίαν μεταμελη θεὶς δι' ὅσα ἔπραξε, καὶ ἠθικώτερος, ὡς ἔλεγε, ἐζήτησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ ἀναλάβῃ τὴν γυναῖκα του. Ὁ πατήρ του ἐπεθύμει τοῦτο, ἐξ ὑπερβαλλούσης ἐπιθυμίας ν' ἀποκτήσῃ ἐγγόνους καὶ διαιωνίσῃ τὸ ὄνομά του· ἐλπίζων οὕτως νὰ τύχῃ μειζονος εὐτυχίας ὡς πάππος ἢ ὡς πατήρ. Ὁ ἄσωτος ὅμως αὐτὸς υἱὸς τριακοντούτης ἤδη εἶχε χρείαν γενικῆς τινος ἀναμορφώσεως. Παιδαγωγία δύσκολος!

Εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκ νέου ἐπανακάμψας ὑπὸ τίνος ἐπιμέλειαν νὰ τεθῇ; Τίς ἀνελάμβανε τὸ βάρος νὰ ἰθύνῃ τὸν σπόνδυλον τοιούτου χαρακτῆρος; Ἰδοὺ τὸ αἴτιον τῆς λογομαχίας τῶν δύο συγγενῶν. Ὁ πατὴρ ἤθελεν εἰς τὸν θεῖον, ὁ θεῖος δὲ εἰς τὸν πατέρα ν' ἀναθέσῃ τὴν τοιαύτην φροντίδα.

— Λάβε τον. Ἔλεγεν ὁ πατήρ.

— Δὲν θέλω. Ἔλεγεν ὁ θεῖος.

— Παραδέχθητι τῷόντι, προσέθηκεν ὁ πατὴρ, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι μηδὲν, ἀπολύτως μηδὲν, ἔχει ὅμως τὶ τὸ φιλόκαλον, τὸ ἀγυρτικὸν, τὸ ῥάθυμον καὶ ἐνεργητικόν· εἶναι ταραχώδης, τολμηρὸς, εὔθυμος, ἀξιοπρεπὴς ἐνίοτε, οὔτε σκληρῶς, οὔτε ἐπαχθῶς δέχεται πᾶσαν διαταγήν. Τούτου ἕνεκα λησμονεῖ τὴν χθὲς, καὶ ἀμέριμνος διατελεῖ περὶ τῆς αὔριον· ὑπακούει μόνον εἰς τὰς στιγμιαίας ὁρμάς του· τέκνον ψιττακίζον ἔτι, ἀνὴρ ἀκατέργαστος, δὲν γνωρίζει οὔτε τὸ δυνατὸν οὔτε τὸ ἀδύνατον, οὔτε τὴν ἡδονὴν οὔτε τὸν πόνον, οὔτε τὴν ἐργασίαν οὔτε τὴν ἀνάπαυσιν, οὔτε τὴν στενοχωρίαν οὔτε τὴν ἄνεσιν καὶ ἀποθαρρύνεται ἅμα τὰ πράγματα παρουσιάσωσιν αὐτῷ ἀντίστασιν. Ἐν τούτοις νομίζω, ὅτι δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐξαίρετον ἐργαλεῖον, ἂν χειραγωγήσῃ τις αὐτὸν διὰ τῆς ματαιότητος. Τὴν ὑγιᾶ ἠθικήν μου καὶ τὰ ἐξαίρετα μαθήματά μου παραδέχεται διότι στρέφονται περὶ πραγματικόν τινα ἄξονα. Ναὶ μὲν γνωστὸν, ὅτι δυσκόλως ἡ φύσις μεταβάλλεται, τὸ λογικὸν ὅμως χρησιμεύει ὅπως ἐπικαλύπτῃ τις τὰς ἀδυναμίας καὶ διακρίνῃ, πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνων.

— Ἰδοὺ σὲ βλέπω, ἐπανέλαβεν ὁ θεῖος, χάριν τῆς πρὸς τὰ ἔκγονα φιλοστοργίας παραδίδοντα μαθήματα εἰς ὄρνιθα 30 ἐτῶν! Ἀναλαμβάνει τις ὄντως βαρὺ ἔργον, ἂν θελήσῃ νὰ καλλιεργήσῃ τοιοῦτον χαρακτῆρα ἀνθρώπου ὁμοίου πρὸς ἀκανθόχοιρον ὅστις μικρὸν μὲν ἔχει σῶμα, ἀλλὰ πλῆρες ἀκανθῶν.

Ὁ πατὴρ ἀνθίστατο.

— Εὐσπλαγχνίσθητι τὸν *λαλλαπα* ἀνεψιόν σου! Ὁμολογεῖ ὅλας του τὰς ἁμαρτίας, μεταμελεῖται διὰ τὰ λάθη του, ἔχει ἱκανότητα καὶ πνεῦμα· κεραυνὸς εἶναι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἀποπερατῶσιν οἱουδήποτε ἔργου. Ἔχει ὅμως ἀνάγκην κηδεμονίας καίτοι 33 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν! Πρέπει ν' ἀναλάβῃς αὐτὸ τὸ βάρος. Ὅτι πρὸς ἐμὲ σὺ ἦσο πηδαλιοῦχος καὶ πυξὶς, τὸ γνωρίζει καλῶς, τοῦτ' αὐτὸ δὲ ζητεῖ παρὰ σοῦ. Σοὶ παραδίδω αὐτὸν, ὡς ἄνθρωπον σπάνιον διὰ τὸ μέλλον. Ἅμα τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν σου μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ δραπετεύσῃ. Ἔσο πρὸς αὐτὸν πατὴρ, ἵνα ὠφεληθῇ καὶ ὄχι θεῖος διότι θὰ χαθῇ. Ἀγάπα τὸν νέον αὐτόν! κάμνει θαύματα, ἔχει ὅμως ὁ δαίμων αὐτὸς ἀνάγκην παιδαγωγίας.

— Ὄχι, ὑπέλαβεν ὁ θεῖος, γνωρίζω ὅτι ὑπάρχουσι φύσεις τινες γνωρίζουσαι ἐπιτηδείως νὰ ὑποκρίνων-αι· καὶ αὐτὸς ἄλλοτε διατρίβων παρ' ἐμοὶ ἐφέρετο ὡς κοράσιον. Δὲν θέλω· οὔτε ἡ ἡλικία μου, οὔτε αἱ ὀρέξεις μου συγχωροῦσι νὰ κυνηγῶ εἰς τὸ ἑξῆς τ' ἀδύνατα.

— Ὦ ἀδελφὲ, ἐπανέλαβεν ὁ γέρων παρακλητικῶς, ἂν αὐτὸ τὸ παραλυμένον ἔνδυμα δύναταί ποτε νὰ ῥαφθῇ σὺ μόνος εἶσαι ἱκανὸς νὰ τὸ κατορθώσῃς. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται νὰ κοπῇ ἀπ' ἀρχῆς, σὺ δύνασαι πάλιν νὰ δώσῃς τὸ καλλίτερον σχέδιον. Λάβε τον, ἔσο πρὸς αὐτὸν ἀγαθὸς καὶ αὐστηρός· σωτὴρ αὐτοῦ γενόμενος θὰ παραγάγῃς μετά τινα καιρὸν ἓν ἀριστούργημα. Ἂς μάθῃ, ὅτι ὑπὸ τὴν ὀστεώδη καὶ ψυχρὰν μορφὴν σου κρύπτεται ὁ κάλλιστος τῶν ἀνθρώπων, ἓν περίκομμα τῶν ἀγγέλων. Βολιδοσκόπησον τὴν καρδίαν του, ὕψωσον τὸ φρόνημά του. Tu es omnis spes et fortuna nostri nominis.

— Ποσῶς, εἶπεν ὁ θεῖος. Ὡς πρὸς τὰ ἐγκλήματά του ἀδιαφορῶ, οὔτε τὸ θέτω ὡς ζήτημα. Διατὶ ὅμως ν' ἀναδεχθῶ τὸ βάρος αὐτοῦ τοῦ ταραχοποιοῦ, τοῦ ὑπερηφάνου, τοῦ κενοδόξου, τοῦ ἀπειθοῦς ἀνθρώπου, τῆς κακῆς αὐτῆς καὶ ἐλαττωματικῆς φύσεως; Γνωρίζω, ὅτι ἔχει ἐπαγγελτικὸν, ὅτι εἶναι ὁ ἀνατέλλων ἥλιος· τοῦτο εἶναι δι' ἐμὲ πρόσθετος λόγος, ἵνα μὴ ἐμπέσω εἰς τὰς πανουργίας του. Οἱ νέοι εὑρίσκουσι πάντοτε λόλους δικαιολογητικοὺς ἀπέναντι τῶν γερόντων.

— Δὲν ἐσκέπτεσο πάντοτε οὕτως, ἀπήντησε μετὰ κατηφείας ὁ πατήρ. Ὑπῆρξε καιρὸς καθ' ὃν μοὶ ἔγραφες. «*Τὸ ἐπ' ἐμοὶ, αὐτὸ τὸ παιδὶ μοῦ ἀνοίγει τὴν καρδίαν*».

— Ναί· καὶ σὺ μ' ἀπήντας «*μὴ δίδης πίστιν· φυλάχθητι ἀπὸ τὸ κεχρυσωμένον ρύγχος του.*»

— Τί θέλεις λοιπὸν νὰ κάμω; ἀνέκραξεν ὁ πατὴρ, ὡσεὶ βιάζων τὴν κρίσιν του· δεικνύεσαι αὐστηρότατος καὶ δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι ν' ἀποβάλῃ τις τὸ τέκνον του, ὡς ἕνα τῶν βραχιόνων του δὲν δύναται· ἂν ἦτο δυνατὸν πρὸ καιροῦ θὰ ἤμην μονόχειρ. Λοιπὸν ἀδελφὲ, εὑρίσκεται ὡς εὑρίσκεται· ἐγὼ ἀπαλλάσσομαι. Γέρων ἤδη, ἂν δὲν ὑπῆρχες, πρὸ πολλοῦ θὰ ἤμην εἰς τὸν τάφον. Ἐνόσῳ ζῶμεν πρέπει νὰ τὸν βοηθήσωμεν.

Ὁ θεῖος ὅμως ἀνὴρ θετικὸς διέκοψε τὸν διάλογον διὰ τῶν ἑξῆς.

— Δὲν θέλω. Εἶναι μωρία νὰ θελήσω νὰ πράξω τι ὑπὲρ αὐτοῦ. Σὺ εἶσαι ἀγαθὸς, ὁ υἱός σου ὅμως κακός. Σὲ κατέχει ἤδη ἡ ἐκγονομανία, σκέφθητι ὅμως, ὅτι ὁ Κῦρος καὶ ὁ Μάρκος Αὐρήλιος θὰ ἦσαν εὐτυχέστεροι ἂν δὲν εἶχον τὸν Καμβύσην καὶ τὸν Κόμμοδον»!

Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀνωτέρω δὲν παρουσιάζει μίαν τῶν λαμπρῶν ἐκείνων σκηνῶν τῆς ὑψηλῆς οἰκιακῆς κωμῳδίας, ἐν ᾗ τὸ σοβαρὸν τοῦ Μολιέρου ἐξισοῦται σχεδὸν πρὸς τὸ ὕψος τοῦ Κορνηλίου;

Τὸ ἐκπληκτικὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἶναι, ὅτι ἡ σκηνὴ, ἣν ἐσχεδιογραφήσαμεν, ὁ διάλογος αὐτὸς μεταξὺ πατρὸς καὶ θείου ὄντως ἔλαβε χώραν· ἔστι τι πραγματικὸν, ὃ δύναται τὸ κοινὸν νὰ μάθῃ (*). Ἐν ἀγνοίᾳ τῶν δύο γερόντων βάσις τῆς σπουδαίας ταύτης διενέξεως ἦτο εἷς τῶν ἐξοχωτέρων ἀνδρῶν τῆς ἡμετέρας ἱστορίας. Ὁ μὲν τῶν γερόντων ἐκαλεῖτο Βίκτωρ Δὲ Ρικέτη μαρκήσιος Δὲ Μιραβῶ, ὁ δ' ἕτερος Ἰωάννης-Ἀντώνιος Δὲ Μιραβῶ. Ὁ πανοῦργος ἀνεψιὸς ἦτο ὁ Ὀνώριος-Γαβριὴλ Δὲ Ρικέτη, τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ 1781 ἡ οἰκογένειά του ὠνόμαζε *λαίλαπα*, καὶ ὃν ὁ κόσμος γνωρίζει ὑπὸ τὸ ὄνομα Μιραβώ.

Οὗτος ὡς πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ τὸ 1781 ἦτο ἀκατέργαστος ἀνὴρ, πλάσμα ἀσύνδετον, ὃν μὴ ἔχον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, κατάδικος ἐστιγματισμένος, τέλος ἀληθὴς μάστιξ.

Μετὰ 10 ἔτη τὴν α'. Ἀπριλίου 1791 πλῆθος λαοῦ ἄπειρον σωρευθὲν πρὸ τῆς οἰκίας Σωσσὲ-Δαντὲν (Chaussée d' Antin) ἐκώλυε τὴν προσπέλασιν. Σύμπαν τὸ πλῆθος αὐτὸ ἦτο κατηφὲς, σιωπηλὸν, ἔμπληκτον καὶ περίλυπον. Ἀνήρ τις ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ ἐψυχορράγει.

Ἡ ὁδὸς, ἡ αὐλὴ τοῦ οἴκου, αἱ κλίμακες, οἱ ἀντιθάλαμοι ἦσαν κατακεκαλυμμένοι ἀνθρώπων, πολλοὶ τῶν ὁποίων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, δὲν ἀπεμακρύνθησαν ἐκεῖθεν. Συνωμίλουν χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ἐφοβοῦντο ν' ἀναπνεύσωσι, καὶ μετ' ἀγωνίας ἠρώτων τοὺς διερχομένους περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Ὁ λαὸς οὗτος πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον ἦτο ὡς μήτηρ πρὸς τὸ τέκνον. Οἱ ἰατροὶ οὐδεμίαν εἶχον ἐλπίδα. Δελτία δι' ἀπειραρίθμων χειρῶν διεσπείροντο εἰς τὰ πλήθη ἐκεῖνα, ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὁποίων ἠκούοντο κλαυθμηρισμοὶ γυναικῶν.

—Νεανίας τις ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ λύπῃ προσέφερε γεγωνυῖᾳ τῇ φωνῇ τὰς ἀρτηρίας του, ὅπως τὸ ἄφθονον καὶ ὑγιὲς αὐτοῦ αἷμα μεταγγίσωσιν εἰς τὰς μεμαρσμένας φλέβας τοῦ θνήσκοντος. Πάντες ἀνεξαιρέτως ἐφαίνοντο τεταραγμένοι, διότι οὐχὶ εἷς ἄνθρωπος, ἀλλ' ἴσως λαὸς ὁλόκληρος ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ.

Καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν τῶν Παρισίων περὶ οὐδενὸς ἑτέρου ἐγένετο λόγος.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐξέπνευσε.

Στιγμάς τινας μετὰ τὴν δήλωσιν τοῦ ἰατροῦ, ὅτι «*ἀπέθανεν*», ὁ πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐγερθεὶς ἐκ τῆς ἕδρας του εἶπεν «ἀπέθανε»! τόσον εἶχε πληρώσει τὴν πόλιν εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἡ ἀπαισία αὐτὴ ἀγγελία. Ὁ M. Barrère de Vieuzac εἷς τῶν ἐξόχων ῥητόρων τῆς Συνελεύσεως ἐγερθεὶς κλαίων εἶπε τὰ ἑξῆς διὰ λυγμῶν μᾶλλον ἢ λέξεων «Ζητῶ ἡ Συνέλευσις νὰ καταχωρίσῃ »εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς πενθίμου ταύτης ἡμέρας »τὴν ἔκφρασιν τῆς λύπης, ἣν ἠσθάνθη ἐπὶ τῷ »θανάτῳ τοῦ ἐξόχου αὐτοῦ ἀνδρός· νὰ προσκλη»θῶσι δὲ ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος πάντα τὰ »μέλη τῆς Συνελεύσεως νὰ παρασταθῶσιν εἰς »τὴν κηδείαν». Ἱερεύς τις μέλος τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς εἶπεν. «Ἐν τῇ ἀγωνίᾳ του, ἐκάλεσε »τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Autun καὶ ἐνεχείρισεν »αὐτῷ ἔργον, ὅπερ εἶχε πρὸ ὀλίγου χρόνου πε»ραιώσῃ περὶ τῶν διαδοχῶν· ἐζήτησε δὲ παρ' »αὐτοῦ ὡς ὕστατον φιλίας δεῖγμα ν' ἀναγνώσῃ »εἰς τὴν Συνέλευσιν· Ἑπομένως ὁ ἐπίσκοπος τοῦ »Autun ὀφείλει νὰ πράξῃ τοῦτο ὡς ἀπὸ διαθήκης ἐντολοδόχος τοῦ ἐξόχου αὐτοῦ ἀνδρός, »τὸν ὁποῖον σήμερον ὅλοι θρηνοῦμεν».

Ὁ πρόεδρος Τροσὲτ προέτεινεν ἐπιτροπὴν, ἥτις νὰ παρασταθῇ ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν κηδείαν, ἡ δὲ Συνέλευσις ἀπήντησε «*θὰ ὑπάγωμεν ὅλοι*».

Τὰ διάφορα ἐκλογικὰ τμήματα τῶν Παρισίων ἐζήτησαν νὰ ἐνταφιασθῇ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς συμμαχίας, ὑπὸ τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος.

Τὸ Διευθυντήριον ἐπρότεινε νὰ ὁρισθῇ τάφος αὐτοῦ ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγ. Γενεβιέβης καὶ νὰ ψηφισθῇ, ὅπως ἐν τῷ οἰκοδομήματι αὐτῷ κατατίθεται ἡ τέφρα τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν.

Ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Κ. Παστορὲ γενικὸς ἐπίτροπος τῶν ὑποθέσεων τῆς κοινότητος εἶπε «Τὰ »δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἀποσπᾷ ἡ ἀπώλεια τοῦ ἐξόχου »αὐτοῦ ἀνδρὸς δὲν πρέπει νὰ μείνωσι δάκρυα »ἄγονα. Πλεῖστοι λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος περιέ»κλεισαν ἐντὸς κεχωρισμένων μνημείων τοὺς »ἱερεῖς καὶ ἥρωας αὐτῶν. Τὴν λατρείαν αὐτὴν »πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀνδρίαν ἀποδώ»σωμεν καὶ ἡμεῖς σήμερον τῷ Μιραβῷ διὰ τὴν »ἀγάπην τῆς εὐημερίας καὶ ἐλευθερίας τῶν ἀν»θρώπων! Γενηθήτω ὁ ναὸς τῆς θρησκείας ναὸς »τῆς πατρίδος, γενηθήτω ὁ τάφος ἐξόχου ἀνδρὸς »βωμὸς τῆς ἐλευθερίας»!

Ἡ Συνέλευσις ἐχειροκρότησεν.

Ὁ Βαρνάβας εἶπεν «Ὄντως ἄξιος ὁ ἀνὴρ »οὗτος τῶν τιμῶν, ἃς τὸ ἔθνος ὀφείλει ν' ἀπο»νέμῃ πρὸς τοὺς ὑπηρετήσαντας αὐτὸ μεγάλους »ἄνδρας».

Ὁ Ροβεσπιέρος, δηλ. ὁ φθόνος, ἐγερθεὶς ὡσαύτως εἶπεν «Ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ, καθ' ἣν »πανταχόθεν ἑνορᾷ τις τὴν λύπην, ἣν ἐπέφερεν »ἡ ἀπώλεια τοῦ παριφανοῦς αὐτοῦ ἀνδρὸς, ὁ ὁ»ποῖος κατὰ τὰς κρισιμωτέρας ἐποχὰς ἀνέπτυ»ξε τοσαύτην κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ γενναιότη»τα, οὐδεὶς ὁ ἀποκρούων τὰ δείγματα τῆς τιμῆς, »ἃ τῷ ἀπονέμονται. Ὑποστηρίζω τὴν πρότα»σιν δι' ὅλων τῶν δυνάμεών μου».

Δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην οὔτε δεξιὰ, οὔτε ἀριστερὰ πλευρὰ ἐν τῇ ἐθνικῇ Συνελεύσει, ἡ ὁποία παμψηφεὶ ἐξέδωκε τὸ ἑξῆς ψήφισμα.

«Τὸ νέον οἰκοδόμημα τῆς Ἁγ. Γενεβιέβης »προορίζεται ὡς ταμεῖον τῆς τέφρας τῶν μεγά»λων ἀνδρῶν.

»Ἐπὶ τοῦ ἀετώματος ἐγχαραχθήσονται τὰ »ἑξῆς.

ΤΟΙΣ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΑΝΔΡΑΣΙΝ
Η ΠΑΤΡΙΣ ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΥΣΑ.

»Τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἀποφασίσει τίσι ἡ »τιμὴ αὕτη ἀπονεμηθήσεται.

Ὀνώριος Ρικέτης Μιραβὼ ἀξιοῦται τῆς τιμῆς ταύτης».

Ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν ἦτο ὁ Ὀνώριος Μιραβὼ, ὁ μέγας ἀνὴρ τοῦ 1791, ὁ μηδαμινὸς τοῦ 1781.

Τὴν ἐπαύριον τοσοῦτος ἦτο ὁ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ συνοδεύων λαὸς, ὥστε κατεῖχε διάστημα μιᾶς λεύγης. Δὲν παρευρίσκετο εἰς τὴν κηδείαν ὁ πατήρ του, ὡς ἀποθανὼν γέρων ἤδη τὴν 31 Ἰουλίου 1789, τὴν παραμονὴν τῆς πτώσεως τῆς Βαστίλλης.

Οὐχὶ ἀσκόπως προσηγγίσαμεν τὰς δύο χρονολογίας 1781 καὶ 1791. Τὰ ἀπομνημονεύματα καὶ τὴν ἱστορίαν, τὸν πρὸ Μιραβὼ καὶ τὸν Μιραβὼ μετὰ, τὸν Μιραβὼ κρινόμενον παρὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τὸν Μιραβὼ κρινόμενον παρὰ τοῦ λαοῦ. Ἐν τῇ παραθέσει ταύτῃ ὑπάρχει ἀνεξάντλητος πηγὴ μελετῶν. Πῶς μετὰ 10 ἔτη ὁ δαίμων μιᾶς οἰκογενείας μετεβλήθη εἰς θεὸν ἑνὸς ἔθνους;

Ζήτημα βαθύ!

Β'.

Μὴ ὑπολάβῃ τις ὅτι ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ἅμα ὡς ἐξῆλθε τῆς οἰκογενείας του, ὅπως ἐμφανισθῇ εἰς τὸν λαὸν προσηγορεύθη παραυτίκα *θεός*. Τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου δὲν λαμβάνουσι τοιαύτην ἔκβασιν ἀφ' ἑαυτῶν, διότι ἔνθα ἡ μεγαλοφυΐα ἀνυψοῦται ὁ φθόνος ἕρπει. Τοὐναντίον ἄχρι θανάτου οὐδέποτε ἄνθρωπος πληρέστερον καὶ διαρκέστερον εἰς οὐδὲν ἐλογίζετο, ὅσον ὁ Μιραβώ.

Ὅταν ὡς βουλευτὴς του Αἴξ (Aix) ἀφίκετο εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις τῶν τάξεων οὐδεὶς ἐζήλου αὐτὸν· σκοτεινὸς καὶ δύσφημος διετέλει καὶ οἱ εὐϋπόληπτοι ὀλίγον ἐταράσσοντο· δυσειδὴς καὶ κακόπλαστος ἐκίνει τὴν εὐσπλαγχνίαν τῶν εὐειδῶν· τὴν εὐγένειαν αὐτοῦ ἐκάλυπτε τὸ μέλαν ἔνδυμα καὶ τὸ πρόσωπόν του αἱ οὐλαὶ τῆς εὐλογίας. Τίς ἤθελε ζηλοτυπήσει αὐτὸν τὸν βιοπλανῆ, τὸν κατάδικον, τὸν δύσμορφον τό τε πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, τὸν διεφθαρμένον, τὸν ὁποῖον οἱ πολῖται τοῦ Αἴξ ἀπέστειλαν βουλευτὴν εἰς τὰς γενικὰς Συνελεύσεις τῶν τάξεων ἐν πυρετώδει πολιτικῇ καταστάσει καὶ ἐξ ἀγνοίας ἀναμφιβόλως καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διὰ τί; τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς οὔτε κἂν ἐλαμβάνετο ὑπ'

(*) Ἴδε ἀπομνημονεύματα τοῦ Μιραβὼ, τόμον Γ

ὄψιν. Ὁ τυχὼν ἐφαίνετο ὡραῖος, πλούσιος, περίβλεπτος ἐνώπιόν του· οὐδενὸς ἐπεσκίαζε τὴν ματαιότητα, οὐδ' αἱ ἀξιώσεις του ἐστενοχώρουν τινά. Ἦτο ἀριθμὸς, ὃν αἱ ἀλλήλας ζηλοτυποῦσαι φιλοδοξίαι οὐδὲ κἂν περενέβαλλον εἰς τοὺς ὑπολογισμούς των.

Βαθμηδὸν ὅμως καὶ καθ' ὅσον τὸ λυκόφως πάσης τῆς ἀρχαίας καταστάσεως τῆς πολιτείας προσήγγιζεν, ἐσχηματίσθη ἀρκοῦσα σκιὰ πέριξ τῆς μοναρχίας, οὕτως δὲ ἡ ἰδιάζουσα τοῖς μεγάλοις ἀνδράσι τῶν ἐπαναστάσεων ἀμαυρὰ λάμψις κατέστη ὁρατή. Τότε καὶ ὁ Μιραβὼ ἤρχισε ν' ἀκτινοβολῇ.

Αὐθωρεὶ ὁ φθόνος περὶ τὸ ἀκτινοβόλημα τοῦτο ἤρξατο ἱπτάμενος· ἔκτοτε δὲ ἐγκατέλιπε τὸν Μιραβώ. Παράδοξον δὲ, ὅτι οἱ φθονοῦντες πρὸ πάντων διημφισβήτουν μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς καὶ ἠρνοῦντο ἀναφανδὸν μὴ φειδόμενοι καὶ παντοίων χλευασμῶν, τὴν δαιμονίαν αὐτοῦ ρητορικὴν δεινότητα, τὸν ἀληθῆ αὐτὸν στέφανον, ὃν οἱ μεταγενέστεροι ἔθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Τὸ βῆμα τοῦτο ὁ φθόνος ποιεῖ πάντοτε, διότι λιθοβολεῖ πρῶτον τὸ ὡραιότερον πρόσωπον τῆς οἰκοδομῆς. Ὁμολογητέον δὲ, πρὸς ἐπίκρισιν τοῦ Μιραβὼ ὁ φθόνος ἀνεύρισκεν ἀνεξάντλητα ἐπιχειρήματα. Probitas, ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ἦναι ἄμεμπτος. Ὁ Μιραβὼ ἦτο ἐπιλήψιμος κατὰ πᾶσαν ὄψιν. Praestantia, ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ἦναι ὡραῖος. Ὁ Μιραβὼ ἦτο δυσειδής. Vox amoena, ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ἔχῃ εὐάρεστον τὴν φωνήν. Ὁ Μιραβὼ εἶχε τὴν φωνὴν δύσκαμπτον, ξηρὰν, κραυγαστικὴν, τόνου; ἐξέφερε μᾶλλον ἢ λέξεις. Subrisus audientium, ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ὑποδέχηται εὐχαρίστως ὑπὸ τοῦ ἀκροατηρίου Ὁ Μιραβὼ ἐμισεῖτο παρὰ τῆς Συνελεύσεως. Πολλοὶ δ' ἐν τῇ φιλαυτίᾳ των συνεπέραινον λέγοντες *ὁ Μιραβὼ δὲν εἶναι ῥήτωρ.*

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ἐξάγεται ὅτι οἱ Κικέρωνες δὲν προεῖδον τοὺς Μιραβώ.

Βεβαίως δὲν ἦτο ῥήτωρ, ὡς ἤθελον οἱ πολλοὶ, ἦτο ῥήτωρ ἰδίου τρόπου, κατὰ τὴν φύσιν, τὸν ὀργανισμὸν, κατὰ τὴν ψυχὴν κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ. Ἦτο ῥήτωρ διότι ἐμισεῖτο, ὡς ὁ Κικέρων διότι ἠγαπᾶτο· ἦτο ῥήτωρ, διότι ἦτο δυσειδής, ὡς ὁ Ὀρτένσιος, διότι ἦτο ὡραῖος. Ἦτο ῥήτωρ, διότι ὑπέφερε, διότι ἡμάρτησε, διότι ἦτο νέος ἔτι ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν τὰ αἰσθήματα ἀναπτύσσονται, διότι ἐμισεῖτο, διότι ἐσκώπτετο, διότι ἐθεωρεῖτο ταπεινὸς, καταπεφρονημένος, δυσφημισμένος, καταδεδιωγμένος, ἀπογεγυμνωμένος ἀπηγορευμένος, ἐξωρισμένος, περφλακισμένος, καταδεδικασμένος, διότι ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνῆλιξ καὶ διετέλει ὑπὸ κηδεμονίαν πέραν ἔτι τῆς ἡλικίας τῆς κρίσεως, ὡς ὁ λαὸς τοῦ 1789, οὗ ἦτο τὸ πληρέστερον σύμβολον, διότι ἡ πατρότης ὑπῆρξεν αὐτῷ σκληρὰ ὡς ἡ βασιλεία πρὸς τὸν λαὸν, διότι ἀνετράφη κακῶς, ὡς καὶ ὁ λαὸς, καθόσον κακῶς; ἐπαιδαγώγησαν αὐτὸν φυτεύσαντες παρὰ τὴν ῥίζαν ἑκάστης ἀρετῆς ἀνὰ μίαν κακίαν. Ἦτο ῥήτωρ, διότι, ἕνεκα τῆς καλῆς ἐκβάσεως τῶν ἀναστατώσεων τοῦ 1789 ἠδυνήθη νὰ χύσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὸν ἀναβρασμὸν, ὃν κατέστελλεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, διότι τραχὺς, ἀνώμαλος, βίαιος, ἐλαττωματικὸς, κυνικὸς μεγαλόφρων, περιττολόγος, ἀσυνάρτητος, ὀρμέμφυτα μᾶλλον ἔχων ἢ ἰδέας, τοὺς πόδας ἔχων ῥυπαροὺς τὴν κεφαλὴν δ' ἀκτινοβόλον. Ἦτο παρακλήσιος πρὸς τὰ πυρετώδη ἐκεῖνα ἔτη, ἐν οἷς ἐξέλαμψε καὶ τῶν ὁποίων ἐκάστη ἡμέρα παρήρχετο φέρουσα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοὺς λόγους του.

Τέλος δὲ πρὸς τοὺς ἠλιθίους ἐκείνους τοὺς ὀλίγον ἐννοοῦντας τὰς περιστάσεις, καὶ ἐν μέσῳ ἀπείρων ἀντιῤῥήσεων πολλάκις εὐφυῶν ἀπευθύνοντας αὐτῷ τὴν ἐρώτησιν, ἂν σπουδαίως ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ῥήτορα, ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ διὰ μιᾶς λέξεως. «Ἐρωτήσατε τὴν τελευτῶσαν μοναρχίαν ἐρωτήσατε τὴν ἀρχομένην ἐπανάστασιν.»

Δυσκόλως θέλει πιστευθῆ τὴν σήμερον ὅτι τῷ 1790 πολλοὶ, ἐν οἷς καὶ στενοὶ αὐτοῦ φίλοι, τὸν συνεβούλευον *πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ βῆμα ἐν ᾧ οὐδέποτε ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας*, ἢ τοὐλάχιστον νὰ παρέρχηται αὐτὸ ἧττον συνεχῶς. Ἔχομεν τὰς ἐπιστολὰς αὐτῶν ὑπ' ὄψιν. Ἀπίστευτον θέλει φανῇ, εἰς τὰς ἀξιομνημονεύτους ἐκείνας συνεδριάσεις, ὅτε ἐτάρασσε τὴν Συνέλευξιν, ὡς ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ, ὅτε συνέκρουεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πάσας τὰς εὐήχους ἰδέας τῆς στιγμῆς, καὶ ἐχάλκευεν, καὶ ἀνεμίγνιε μετ' ἐπιδεξιότητος ἐν τῇ ἀγορεύσει του καὶ τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ καὶ τὰ πάθη ὅλων, μετὰ τὴν ἀγορευτίν του κατ' αὐτὴν καὶ πρὸ αὐτῆς τὰ χειροκροτήματα ἐμιγνύοντο πάντοτε μετὰ τῆς καταβοῆς, τῶν γελώτων καὶ τῶν συριγμῶν. Τὰ εὐτελῆ ταῦτα γεγονότα καλύπτει σήμερον ἡ δόξα! Αἱ ἐφημερίδες καὶ αἱ σάτυραι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐπληροῦντο ὕβρεων καὶ προσβολῶν κατὰ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ. Ἡ κατ' αὐτοῦ δὲ συνήθης μετὰ μανίας ἐκτοξευομένη κατηγορία, ἦτο ὅτι εἶχεν ὀξεῖαν καὶ τραχεῖαν τὴν φωνὴν καὶ ἔντονον τὸν λόγον. Τί ν' ἀντείπῃ τις; Εἶχε τὴν φωνὴν ὀξεῖαν, διότι ὁ χρόνος τῶν ἀσθενῶν φωνῶν εἶχε παρέλθει· εἶχε τὸν λόγον ἔντονον, διότι καὶ τὰ γεγονότα εἶχον ἔντασιν. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῶν μεγάλων γεγονότων εἰσὶ τὸ ἀρομοίωμα.

Οὐ μόνον δὲ οἱ τῆς μοναρχίας φίλοι, καὶ τοῦτο συμβαίνει πάντοτε ἀμεταβλήτως πρὸς τοὺς μεγαλοφυεῖς ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φατρίας (διότι οὐδαμοῦ μισεῖται τις πλειότερον, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ φατρίᾳ), κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν προετίμων ἕτερον ῥήτορα τὸν Βαρνάβαν, ἔχοντα τὰς αὐτὰς συμπαθείας τοῦ Μιραβὼ, ἐκλεχθέντα δὲ βεβαίως ἐκ φθόνου. Τὸ τοιοῦτον δὲ θὰ συμβαίνῃ πάντοτε οὕτως, διότι συμπίπτει ἐν ὡρισμένῃ τινὶ ἐποχῇ ἡ αὐτὴ ἰδέα ν' ἀντιπροσωπεύηται κατὰ βαθμὸν διάφορον ὑπὸ δύο ἀνθρώπων τοῦ μὲν μεγαλοφυοῦς τοῦ δὲ ἐπιδεξίου.

Τοῦτο δ' εἶναι εὐτυχὴς σύμπτωσις διὰ τὸν ἐπιδέξιον ἄνδρα. Ἐπιτυχία ἄφευκτος θὰ στέψῃ τὰς πράξεις του. Πᾶν ὅ,τι εἶναι ἐχθρικὸν πρὸς τὸν μὲν θὰ ἦναι φιλικὸν πρὸς τὸν δέ. Καὶ ἐκ παντὸς λίθου, ὃν ἡ ἀξίνη καὶ τὸ πτύον, ἡ ἐπίκρισις καὶ ὁ λίβελλος ἀποσπάσωσιν ἐκ τῆς βάσεως τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς, κατασκευάζουν βάθρον διὰ τὸν δευτερεύοντα κατὰ τὴν ἀξίαν. Πᾶν ὅ,τι κρημνίζουσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μεταχειρίζονται ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου. Οὕτως τῷ 1790 προτέθηκαν εἰς τὸν Βαρνάβαν ὅ,τι ἀφῄρεσαν ἀπὸ τοῦ Μιραβὼ.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΙΟΝΟΣΚΕΠΩΝ ΟΡΕΩΝ.
ΔΙΗΓΗΜΑ ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΟΝ

ὑπὸ

ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΤΟΥ «JOHN HALIFAX».

(Συνέχεια. — Ἴδε Φυλλ. ΙΑ'.)

Ἡ Ἑρμελίνδη οὐδόλως ἐνόει τὴν ἰδανικὴν ὡραιότητα· πᾶν δὲ τὸ μὴ ὅμοιον τῷ Ὅλαφ οὐδόλως ἐφαίνετο αὐτῇ ὡραῖον.

Ἐν τούτοις ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ μοναστηρίου φωνή τις καθαρὰ καὶ ἠχηρὰ ἠκούσθη· ἡ δὲ νεᾶνις ἐπελάθετο τῆς παιδικῆς ἀδυναμίας καὶ μόνος ὁ ἔρως κατέλαβε τὴν ψυχὴν αὐτῆς, ὥστε, ὅταν ὁ Ὅλαφ παρέστη, ἐπελάθετο ἐντελῶς ἑαυτῆς, πρὸς αὐτὸν δὲ καὶ μόνον προσεῖχε τὸν νοῦν.

Ὁ νεαρὸς πολεμιστὴς, εὐμένης τὸ ἦθος, τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνηγκαλίσθη τὴν μνηστὴν αὐτοῦ· πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ διΐδῃ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀφοσιώσεως τοὺς ἐγκεκλεισμένους ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ, ἥτις παρεδίδετο αὐτῷ ὅλη, ἵνα ἀγαπήσῃ αὐτὴν μέχρι θανάτου ἐναντίον πάσης ἐγκαταλείψεως καὶ ταλαιπωρίας τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς.

V

Ὁ Ἅρλος Ὅλαφ πλέει περιχαρὴς πρὸς τὰς χώρας τοῦ Βρῤῥᾶ, ἐπιβαίνων τοῦ πλοίου ἐφ' οὗ πάλαι ποτὲ ἡ ἀποθανοῦσα αὐτοῦ μήτηρ ἠγωνία ὑπὸ τοῦ τοκετοῦ ἅμα καὶ τῆς τρικυμίας μετὰ τοῦ ἀρτιγεννήτου αὐτῆς βρέφους. Μετά τινας ὥρας τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἡγεμόνος Οὐϊκίγκου μέλλει νὰ ἴδῃ μίαν ἔτι γυναῖκα τῆς Μεσημβρίας, ἥτις ὅμως φθάνει ὑπὸ οἰωνοὺς διαφόρους τῶν τῆς ἀτυχοῦς Κλοτίλδης. Ὁ σφοδρὸς καὶ πλήρης ἀφοσιώσεως ἔρως τοῦ Ὅλαφ οἱονεὶ διὰ προτειχίσματος τινὸς περιβάλλει τὴν Ἑρμελίνδην, τῆς ὁποίας τὴν ψυχὴν οὐδεὶς πλέον φόβος κατέχει. Κάθηται περιχαρὴς καὶ πραεῖα ἐπὶ τοῦ κατατστρώματος τοῦ πλοίου· οἱ δὲ ὀφθαλμοί της ἀντὶ νὰ θεωρῶσι τὰς εὐρείας καὶ σιτοσπόρους πεδιάδας, ἢ τὰς ἀμπελοφύτους κλιτύας τῆς Γαλλίας, παρατηροῦσι τὰ λυσσῶντα κύματα θαλάσσης ἀχανοῦς. Τὰ ὦτα αὐτῆς συνειθισμένα νὰ ἀκούωσι τὰ θρησκευτικὰ ᾄσματα τοῦ μοναστηρίου τῆς Προβηγκίας, δὲν ἀκούουσι πλέον ἢ τὸν ὑποχθόνιον γογγυσμὸν τῶν κυμάτων τὰ ὁποῖα καταθραύονται ὑπὸ τῆς τρόπιδος τοῦ πλοίου. Ἀλλ' ἡ Ἑρμελίνδη οὐδόλως φοβεῖται, διότι ὁ Ὅλαφ ἵσταται πλησίον· ἡ δὲ παρουσία του ὡς θερμὴ ἀκτὶς τοῦ ἡλίου ζωογονεῖ τὴν νεᾶνιδα· καὶ αὐτὴ ἡ παγερὰ τοῦ Βρῤῥᾶ αὖρα Ζέφυρος εὐώδης φαίνεται αὐτῇ. Ὁ νοῦς τῆς Ἑρμελίνδης δὲν μετάγει αὐτὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς τὰς παραλίας, τὰς ὁποίας φωτίζει ὁ ὡραῖος τῆς μεσημβρίας ἥλιος, ἀλλὰ τῇ δεικνύει διὰ μέσου τῆς ὁμίχλης τὴν ψυχρὰν Σκανδιναυίαν ἥτις, ἄτε τοῦ Ὅλαφ οὖσα πατρὶς, οὐδένα τῇ ἐμποιεῖ τρόμον.

Αὐτὸς δὲ ὁ εὐτυχὴς κάτοχος τοῦ θησαυροῦ τούτου τῆς ἀφοσιώσεως, τῆς καρδίας ταύτης τῆς

εὐγενοῦς καὶ ἄγνῆς, τῆς φιλοστόργου καὶ γενναίας, περὶ τίνος ἄρα σκέπτεται; Θεωρεῖ, ναί! τὴν Ἑρμελίνδην ὡς ἀγαθόν τι ἀνάγκῃ ἀνήκον αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ οὐδὲ τὸ παράπαν δύναται νὰ ὁρίσῃ.

Ὁ νεαρὸς Οὐϊκίγκος παῖς ἔτι ὢν ἤκουσε νὰ ὁμιλῶσιν αὐτῷ περὶ νεάνιδος τινὸς τῆς Μεσημβρίας τῆς μνηστῆς του, τὴν ὁποίαν, ὡς ἔλεγον αὐτῷ, ἠδύνατο, ὁπότε ἤθελε, παρευθὺς νὰ αἰτήσῃ. Ὅταν λοιπὸν ὁ χειμὼν διέκοπτε τὰς ἐκστρατείας καὶ τὰ κυνηγέσια, ὁ Ὄλαφ ἔστιν ὅτε ἀνεμιμνήσκετο τῆς νεάνιδος, ἧς οἱ μικροὶ βραχίονες περιέβαλον ἤδη τὸν λαιμόν του. Ἀλλ' ἡ Οὖλβα, ἡ ἀγρία τροφός, διετείνετο ὅτι τοιοῦτοι διαλογισμοὶ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐκθηλύνωσι τὸν Ὑάρλον, συνεβούλευσε δ' αὐτὸν νὰ ἐφιστᾷ τὸν νοῦν εἰς διαλογισμοὺς ἀνδρικωτέρους, καὶ μᾶλλον ἀξίους υἱοῦ τοῦ Οὐϊκίγκου.

Ἐν τούτοις ὁ κόμης Ὑαλμάρος ἱκανὸν χρόνον ζήσας, ἵνα ἴδῃ τὸν υἱὸν φημιζόμενον ὡς ὄντα τὸν γενναιότερον τῶν πολεμιστῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸν παράδεισον τῶν Βαλκερίων. Ἔπεσεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τὴν σπάθην κρατῶν ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ μακρὸν βόστρυχον τῆς μαύρης κόμης τῆς συζύγου του. Ἐπὶ τοῦ κειμηλίου δὲ τούτου ἠξίωσε νὰ ὁρκισθῇ ὁ υἱὸς τῆς Κλοτίλδης ἐν ὀνόματι τῆς ψυχῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ὅτι ἤθελε πορευθῆ νὰ αἰτήσῃ ἡμέραν τινὰ παρὰ τοῦ ἱππότου Ἀβεϋράνου, εἴτε εἰρηνικῶς, εἴτε διὰ τῆς βίας, τὴν νεαρὰν κόρην τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ. Οὕτως ὁ νεανίας, κινδυνώδη πραξικοπήματα ποθῶν, ἔσπευσε, μεθ' ὅλης τῆς ζέσεως τῆς ἡλικίας του, ἵνα αἰτήσῃ τὴν μνηστήν του. Ὡς δὲ παιδίον ἐπὶ πολυτίμῳ τινὶ ἀθύρματι ἐναβρύνεται, οὕτω καὶ ὁ Ὄλαφ ἐθεώρει ἑαυτὸν εὐτυχῆ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κατακτήσει καὶ προσεπάθησε ὡς οἷόν τε νὰ μαλακύνῃ τὴν σκληρὰν αὐτοῦ φύσιν.

Ἡ Ἑρμελίνδη βλέπουσα τὸ ἀγγελικὸν σχεδὸν πρόσωπον τοῦ νεανίου οὐδόλως ἀμφέβαλλεν ὅτι ὅσον οὔπω ἔμελλον νὰ πραγματωθῶσιν οἱ ῥεμβασμοὶ καὶ τὰ ὄνειρα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τόσῳ μᾶλλον, ὅσον ἔβλεπεν ἐν τῷ Ὄλαφ τὴν ζῶσαν εἰκόνα τοῦ ἁγίου ὃν ἐλάτρευεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῆς.

Συνέβη λοιπὸν ὥστε οἱ πνευματικοὶ αὐτῆς λογισμοὶ νὰ καταντήσωσιν ὅλως ὑλικοὶ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς γῆς καταβάντες.

Ἡ νεαρὰ μοναχὴ τῆς μονῆς τοῦ Ἀβεϋράνου, ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ οἴκου τῆς Παρθένου, ὡς τέκνον προωρισμένον δι' αὐτὴν, ἤδη ἐφάνη ἀπολέσασα τὴν ὑψηλὴν ἐντολὴν τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ, καὶ μὴ οὖσα ἡ κοινὴ γυνὴ ἀγαπῶσα ἐμπαθῶς τὸν σύζυγον τὸν Σκανδιναυὸν, καὶ πρόθυμος νὰ ζήσῃ ἢ νὰ ἀποθάνῃ πλησίον αὐτοῦ, παντὸς ὑψηλοτέρου ἔργου ἐπιλαθομένη.

Ἐν τούτοις ὅσῳ τὸ πλοῖον προχωρεῖ πρὸς τὸν Βορρᾶν, τόσῳ μᾶλλον ὁ Ὄλαφ ἀπόλλυσι μέρος τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ φαιδρότητος, ἡ ἀνησυχία δὲ καὶ ἡ ταραχὴ ζωγραφοῦνται ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Οὐδόλως ἀρέσκεται ἀκούων τὴν Ἑρμελίνδην τὰ συμβάντα τῆς νεότητος αὐτῆς ἀφηγουμένην, οὐδὲ γελᾷ πλέον τὸν ἀφελῆ αὐτοῦ γέλωτα, ὅταν ἡ νεᾶνις παύουσα τοῦ λαλεῖν τὴν πάτριον γλῶσσαν, τολμᾷ ἔστιν ὅτε νὰ τραυλίζῃ φράσεις τινὰς τῆς ξηρᾶς τοῦ Βορρᾶ γλώσσης.

Ἡ Ἑρμελίνδη κάθηται μόνη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, ἔνθα περᾶται βιάζουσα ἑαυτὴν νὰ ἀναγεννήσῃ ἐν τῷ πνεύματί της τοὺς γενναίους, τοὺς ἁγίους αὐτῆς διαλογισμοὺς, τοὺς τὸν παράδεισον τῆς ἐρημίας της ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀποτελέσαντας. Ἀλλὰ πάντοτε τῶν τε νεφῶν ἐντὸς, ἅπερ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἵπτανται, καὶ τῶν κυμάτων τὰ ὁποῖα ὑπὸ τοὺς πόδας της θραύονται, τὴν εἰκόνα μόνην τοῦ Ὄλαφ διορᾷ, τὸν ἦχον μόνον τῆς φωνῆς του ἀκούει. Ἤδη δὲ ἀνεμνήσθη τῶν τελευταίων τοῦ Ἀνσγαρίου λόγων, τοὺς ὁποίους εἶπεν ὅταν εἶδεν αὐτὴν ἐπιβᾶσαν τοῦ πλοίου ὅπερ ἔμελλεν, ὡς ἔλεγε, νὰ μεταφέρῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Βορρᾶ τὴν περιστερὰν φέρουσαν κλάδον ἐλαίας.

— Τέκνον μου, εἶπεν ὁ ἅγιος ἱερεύς· «ἀγάπα τὸν σύζυγόν σου, ἀλλὰ λάτρευε τὸν Θεόν σου μόνον».

Συναισθανομένη λοιπὸν ἡ Ἑρμελίνδη τὸ ἁμάρτημα τῆς εἰδωλολατρείας εἰς ὃ ἄκουσα περιέπεσε, ἔτρεμε καὶ μόλις εἶχε τὸ θάρρος νὰ δεηθῇ.

Ἐν τούτοις τὸ πλοῖον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πλησιάζει τῇ ὑψηλῇ τοῦ Βορρᾶ χώρᾳ· πόρρωθεν δ' ἔτι διακρίνονται τὰ χιονοσκεπῆ αὐτῆς ὄρη, τὰ σκιερὰ τῶν ἐλατῶν δάση, καὶ αἱ ἔρημοι πεδιάδες. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Προβηγκιανῆς νεάνιδος ἡ Σκανδιναυία φαίνεται μεγαλοπρεπὴς μὲν, ἀλλὰ τρομερὰ, ἐν τῇ πενθίμῳ αὐτῆς σιγῇ, καὶ ὑπὸ τὸ λευκὸν σάβανον τοῦ πάγου τὸ καλύπτον αὐτήν. Ἡ Ἑρμελίνδη ᾐσθάνετο ἐνίοτε ἐντύπωσιν τοιαύτην οἵαν αἰσθάνεταί τις ῥεμβάζων, φανταζόμενος δ' ὅτι περιπλαναται ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ τῆς

ὁποίας ἡ σιγὴ καὶ ἡ ἀγριότης τρόμον τε καὶ φρίκην ἐμποιοῦσιν. Ὁπόταν δ' ἐθεώρει τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς παριστάμενον, ἡ καρδία της πάντοτε ἀνεσκίρτα. Ἤδη πλησιάσασα τῷ νεαρῷ συζύγῳ, ἔθετο τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ, θεωροῦσα ἅμα αὐτὸν βλέμματι πλήρει ἔρωτος.

— Ὄλαφ μου, εἶπε σιγαλῇ τῇ φωνῇ, ἰδοὺ ἡ κατοικία ἡμῶν!... Ἰδοὺ ἡ πατρίς σου!... Ὦ! πόσον ὡραία καὶ μεγάλη εἶναι ἡ γῆ αὕτη τῆς Σκανδιναυίας!

Ὁ νεαρὸς Ὑάρλος παρετήρησε προσεκτικῶς τὴν Ἑρμελίνδην, κατανοήσας δὲ τὴν συγκίνησίν της ἤρξατο ὑπομειδιῶν.

— Ὦ! ναί! ἀπεκρίθη ὡς ἄνθρωπος ὅστις χαριζόμενος ἀκούει τῶν τραυλισμάτων παιδίου, ναί, ὡραία καὶ μεγαλοπρεπὴς εἶναι ἡ χώρα αὕτη, ἔνθα οἱ βασιλεῖς τῶν θαλασσῶν συνάπτουσι μυρίας μάχας πρὸς τοὺς λῃστὰς ἐν τοῖς στενοῖς τῶν ὀρέων, ἐν οἷς ἐβάφη τὸ πρῶτον δι' αἵματος ἀνθρωπίνου ἡ σπάθη τοῦ Ὄλαφ.

Ἐνῷ οὕτως ἀγρίως ὡμίλει ὁ Οὐϊκίγκος, τὰ χείλη του ἔτρεμον, οἱ δ' ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν. Ἡ δ' Ἑρμελίνδη ἔντρομος ὠπισθοδρόμησε· μετ' ὀλίγον ὅμως ἐπλησίασε πάλιν τῷ Ὑάρλῳ, καὶ ἔρριψε τοὺς βραχίονας περὶ τὸν λαιμόν του.

— Ὦ! παῦσον ὁμιλῶν οὕτως, εἶπε θωπευτικῇ τῇ φωνῇ· ὁμιλήσωμεν μᾶλλον περὶ τῶν ἡμερῶν περὶ ὧν συχνάκις συνδιελέχθημεν, περὶ τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν καθ' ἃς αἱ μὲν μάχαι θὰ παύσωσιν, ὁ σταυρὸς δ' ἐν θριάμβῳ θὰ λάμψῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν χιονοσκεπῶν ὀρέων, ἐνῷ σὺ Ὄλαφ μου καὶ ἐγώ....

Ἀλλ' ὁ Ὄλαφ γέλωτα θορυβώδη γελάσας διέκοψε τὸν λόγον αὐτῆς.

— Ἄκουσον, γλυκεῖα μου φίλη· μὴ θέλῃς νὰ κάμῃς καὶ ἐμὲ συγκοινωνὸν τῶν παιδικῶν σου ὀνειροπολημάτων. Χρυσοῖ σταυροὶ, εἰκονισμάτια, κειμήλια, πάντα ταῦτα ἁρμόζουσιν εἰς τὰς γυναῖκας: ὁ υἱὸς τοῦ Ὑαλμάρου θὰ τηρήσῃ τὴν πίστιν τῶν προγόνων του ἀκράδαντον. Σὺ, ἀγαπητή μου φίλη εἶσαι ἐλευθέρα νὰ ζῇς ὅπως θέλῃς· ἄφες λοιπὸν καὶ ἐμὲ ἐλεύθερον νὰ φέρω τὴν ῥομφαίαν, νὰ μάχωμαι παρὰ τὸ πλοῖον, καὶ νὰ πίνω ἄφθονον τὸ ὑδρόμελι μετὰ τῶν συμπολεμιστῶν μου.

Ἡ θρησκεία τοῦ Ὀδίνου καὶ τοῦ πολέμου αἱ αἱματηραὶ ἡδοναί, οὐχὶ αἱ τελεταί, τὰ ἄσματα καὶ αἱ προσευχαὶ ὑμῶν, ἁρμόζουσιν εἰς ἡμᾶς. Ἰδέ, τέκνον, δὲν βλέπεις ἐκεῖ κάτω τοὺς γενναίους μου στρατιώτας οἵτινες μὲ περιμένουσιν ἀνυπομόνως; δὲν ἀκούεις τὰς ἐπευφημίας αἵτινες χαιρετῶσι τὴν ἄφιξίν μου;

Ὦ! πόσον εἰμὶ εὐτυχὴς ἐπαναβλέπων τὴν γῆν τῶν πατέρων μου!

Ὁ νεαρὸς Οὐϊκίγκος, τὴν στιγμὴν ταύτην, ἵστατο ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀλαζονείᾳ καὶ σοβαρότητι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, ἀκροώμενος εὐαρέστως τῶν ἐπευφημιῶν τῶν συμπολεμιστῶν του, ἃς διὰ μέσου τῆς πενθίμου σιγῆς τῆς φύσεως μετέδιδεν αὐτῷ ἡ παγερὰ αὖρα. Οὕτως ἐνθουσιῶν ὁ Ὄλαφ, οὐδόλως ἐνόησεν ὅτι ἡ νεαρὰ αὐτοῦ σύζυγος εἶχεν ἀποχωρήσει ἵνα ῥεμβάσῃ μόνη. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑρμελίνδης ἐρρίπτοντο ὁτὲ μὲν ἐπὶ τῶν χιονοσκεπῶν ὀρέων τὰ ὁποῖα ὡς φάσματα γιγάντια ἀνυψοῦντο ἐνώπιόν της, ὁτὲ δ' ἐπὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἀνεφέλου ἅμα καὶ μεγαλοπρεποῦς· ἀλλ' οὐδὲν ὡραῖον παρίστα πλέον αὐτῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη σκηνή. Τὸ πᾶν ἦν, κατ' αὐτὴν, ἐρημία, ὁ δὲ τόπος ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ ἀποβῇ παρίστατο πλέον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της ὡς γῆ παντὸς οὐρανίου φωτὸς ἐστερημένη, ὡς γῆ τῆς ὁποίας ἡ φύτις οὐδέποτε ἤθελε τῇ μειδιάσει, καὶ ὅπου ἤθελεν εὑρεθῇ μόνη καὶ ἐγκαταλελειμμένη.

Ἐν τούτοις ἡ Ἑρμελίνδη οὐδόλως ἔκλαυσεν· εἶχε μὲν τὴν καρδίαν περίλυπον, ἀλλ' ὅμως εἶχε πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ μέλλον, διὸ καὶ εὐκόλως ὑπετάγη εἰς τὸ πεπρωμένον της. Ὁ Ὄλαφ ἦτο κατ' αὐτὴν τὸ ἰδανικὸν τῶν ὄντων· πανταχόθεν δ' ἔβλεπεν αὐτὸν τοιοῦτον οἷον εἶχον παραστήσει αὐτῇ οἱ μαγικοὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ῥεμβασμοὶ, ὑφ' ὧν καὶ νῦν ἔτι διεβουκολεῖτο, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ τὸν νεαρὸν αὐτῆς σύζυγον ἐλπίσασα μετὰ ζέσεως καὶ ἐπιμονῆς ἀληθῶς ἀπιστεύτου.

Ἀναλογιζομένη δὲ τὴν μέλλουσαν αὐτῆς ζωὴν, ὡς πρὸς μὲν τὸν Ὄλαφ μεταβολὴν οὐδεμίαν ὑπενόησε, ἀλλ' ὅμως ἐσκέπτετο ὁποίας ὑπομονῆς ἐδεῖτο, ἵνα δυνηθῇ νὰ ὑποφέρῃ τὰς λύπας καὶ τὰς πικρίας, αἵτινες ἐνόμιζεν ὅτι ἦσαν τὸ πεπρωμένον της. Ὅ τι καὶ ἂν συμβαίνῃ, ὅ τι καὶ ἂν συμβῇ, ἀγαπῶ αὐτὸν, ἔλεγε θλιβερῶς· ναί! τὸν ἀγαπῶ. Εὐσπλαγχνίσθητι αὐτὸν ὦ Θεέ μου.... οἰκτειρον δ' ἐμέ!

VI

Θύελλαι Βορρειάδες πραΰνθητε! Μάτην μαί-

εσθε κατὰ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων τοῦ μεγάνρου. Ἡ Ἑρμελίνδη δὲν ἀκούει ὑμᾶς πλέον. Χιόνες αἵτινες θολοῦτε τὸν οὐρανόν, μάτην συσσωρεύεσθε ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων· δὲν θὰ παγώσητε τὴν καρδίαν αὐτῆς· ἱκανῶς ἡ φρίκη καὶ ὁ φόβος ἐπάγωσαν αὐτήν!

Ἡ δυστυχὴς Ἑρμελίνδη καὶ ἐὰν ἐν μέσῳ τῶν ῥοδίνων λοχμῶν τῆς πατρίδος της διητᾶτο, ἀντὶ νὰ κατοικῇ τὸ ζοφερὸν τοῦ Ὄλαφ ἀνάκτορον, ἤθελεν εἶσθαι σκυθρωπὴ καὶ μελαγχολική· ἡ νὺξ ἡ τὸ Σκανδιναυϊκὸν ἀνάκτορον περιβάλλουσα ἐξηπλώθη καὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς... Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ἥλιος τῆς ζωῆς, ἣν θερμαίνει μὲν καὶ ζωογονεῖ, ὅταν λάμπῃ καθαρός, ψυχραίνει δὲ πάλιν καὶ πικρὰν καθίστησι καὶ αὐτήν, ὅταν ὑπὸ μέλανα νέφη καλύπτηται.

Ἡ γυνὴ τοῦ Ὑάρλου ἦτο μόνη· κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν εἶχε καταλίπει αὐτὴν μόνην ὁ Οὐϊκίγκος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τοῦ μεγάρου· πολλαὶ δὲ τῶν θεραπαινίδων περίεργοι εἶδον αὐτὴν εἰσελθοῦσαν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ συζύγου της. Ἡ Ἑρμελίνδη διήρχετο διὰ μέσου τῶν μεγάλων αἰθουσῶν, ὡς νυκτερινόν τι πνεῦμα· ἐνίοτε δ' ἀνεχαιτίζετο ἔντρομος διὰ τὴν πένθιμον σιγὴν τὴν βασιλεύουσαν περὶ αὐτήν. Οἱ λευκοὶ τῶν ἀγρίων ἄρκτων χαυλιόδοντες ἐφαίνοντο ὡσεὶ ἀπειλοῦντες διὰ τῶν βρυγμῶν αὐτῶν τὴν νεαρὰν δεσποινίδα. Ἐγγὺς δὲ τῆς πανοπλίας ἀποθανόντος Οὐϊκίγκου διερχομένη, ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ὀλισθαίνοντα καὶ ἐπιφαινόμενα τὰ φαντάσματα τῶν ἀρχαίων βασιλέων τοῦ ὠκεανοῦ· ὑπὸ δὲ τὰς κενὰς περικεφαλαίας ἐσπινθηροβόλουν φλογεροὶ ὀφθαλμοί, ἐφ' ἁφ' ἑτέρου προεφαίνοντο αἱ σκιαὶ χειρῶν διὰ σιδηρῶν χειρίδων περιπεφραγμένων, οἱονεὶ θέλουσαι νὰ δράξωσι τῶν ῥομφαιῶν ἃς ἡ χεὶρ τοῦ θανάτου εἶχεν ἁρπάσει αὐτῶν. Ἡ Ἑρμελίνδη ἔτρεμεν ὅλη ὑπὸ τῆς φρίκης, οἵ τε πόδες δ' αὐτῆς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἓν μόνον βλέμμα τοῦ Ὄλαφ ἤρκει ἵνα ἐξαφανίσῃ τὰ φαντάσματα ταῦτα· ἀλλὰ τὸ βλέμμα τοῦτο ἔλειπεν. Ἤδη ἡ Ἑρμελίνδη ἔφθασεν εἰς τὸν κοιτῶνα της ἔνθα τὴν ἐρημίαν καὶ πάλιν ἐπανεῦρε.

Ἀνὰ μέσον τὸν μακρῶν διαδρόμων διερχομένη ἤκουσε τοὺς θορυβώδεις γέλωτας τῶν θεραπαινίδων αἵτινες τῆς τε κυρίας αὐτῶν τὸν τρόμον περιεγέλων καὶ τοῦ αὐθέντου ἐμέμφοντο, ὡς προτιμήσαντος ἀσθενῆ καὶ δειλὴν τῆς Μεσημβρίας παῖδα ἰσχυρᾶς καὶ ἀξίας νεάνιδος τοῦ Βορρᾶ. Αἱ παρειαὶ τῆς Ἑρμελίνδης ἠρυθρίασαν· ἀναλογισαμένη ὅμως ὅτι ἦτο γυνὴ τοῦ γενναίου Οὐϊκίγκου ἀπεδίωξε παραυτίκα τὸν τρόμον, ἀνέλαβε δὲ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ θάρρος. «Δὲν θέλω νὰ σκώπτωσιν ὡς μικρόψυχον τὴν σύντροφον τοῦ αὐθέντου των εἶπεν· ὄχι! εἶναι ἀνάγκη νὰ γείνω καὶ ἐγὼ γυνὴ τοῦ Βορρᾶ. Ὄλαφ μου, οὐδέποτε πλέον θὰ ἐυθριάσῃς δι' ἐμέ.»

Ἐν τούτοις καὶ πάλιν ἡ νεᾶνις ὠχρίασεν ἅμα ἀκούσασα τὰς πενθίμους φωνὰς μετὰ τῶν ῥιπῶν τῆς θυέλλης συμμιγνυομένας· ὁπόταν δ' ἡ φλὸξ τῆς ἑστίας ἐσχημάτιζεν ἐπὶ τῶν τοίχων παράδοξα σχήματα, ἡ Ἑρμελίνδη ἔτρεμεν ὅλη. Οὕτω παρήρχοντο αἱ ὧραι, ἀλλ' ὁ Ὄλαφ δὲν ἐπανήρχετο. Ἡ δὲ δυστυχὴς γυνὴ καταβεβλημένη ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς θλίψεως ἤρχισε νὰ θρηνῇ χύνουσα δάκρυα ἱκανῶς τὴν ἀγωνίαν τῆς ἐγκαταλελειμμένης ψυχῆς αὐτῆς ἐκρράζοντα. Ἄνεμοι τοῦ Βορρᾶ, μάτην ἐπισκήπτετε ἐπὶ τοῦ μαραμένου αὐτοῦ ἄνθους τῆς Μεσημβρίας! Ὦ! δὲν θὰ καταστρέψητε τὸν ἐνυπάρχοντα ἐν αὐτῷ χυμόν, δὲν θὰ κατορθώσητε νὰ ἐπαναδώσητε αὐτῷ τὴν πρώτην ὡραιότητα! Καταβεβλημένη ὑπὸ τῆς λύπης ἡ Ἑρμελίνδη, πλὴν ἀλλ' ἔχουσα ἔτι ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς της ἀδάμαστον τινὰ ἐλπίδα, διῆλθε καὶ πάλιν τὰς κενὰς αἰθούσας. Ἤθελε δέ τις νομίσει ὅτι εἶναι ἄγγελός τις τοῦ παραδείσου ἐρχόμενος ἵνα ἀνεγείρῃ ἀπὸ τῶν τάφων τοὺς πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας Οὐϊκίγκους. Τὸν λύχνον μετὰ χεῖρας ἔχουσα παρήρχετο ἔντρομος πρὸ τῶν κενῶν πανοπλιῶν τῶν ἀποθανόντων ἡρώων· κατὰ πᾶν δὲ βῆμα ὠρθοῦντο αἱ τρίχες της, ὡσεὶ ὑπὸ χειρῶν ἀοράτων πνευμάτων.

Ἀγουμένη ὑπὸ τοῦ ἤχου φωνῶν ἀπὸ τοῦ μακρὰν ἐρχομένων, κατηυθύνθη πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἑστιατορίου. Ἔντρομος δ' ἡ φαντασία της παρουσίασεν αὐτῇ τὸν Ὄλαφ παλαίοντα κατὰ τῆς καταιγίδος, ἐνόμιζε δ' ὅτι ἔβλεπεν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου κεκμηκότα καὶ κεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς χιόνος· τὸν ἔσχατον δὲ τῶν κινδύνων κινδυνεύοντα! Ἀλλ' ἐξαίφνης διὰ τῆς ἡμιανοικτῆς θύρας τῆς εὐρείας αἰθούσης εἶδε τὸν σύζυγόν της καθήμενον ἐν μέσῳ τῶν νεαρῶν συμπολεμιστῶν του, καὶ εὐθυμότατον πάντων φαινόμενον. Ἐκέναυ δ' ἄπειρα ποτήρια ὑδρομέλιτος ὁτὲ μὲν ᾄδων, ὁτὲ δὲ ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῶν ἡρώων τῆς πατρίδος του προπίνων.

Τοιοῦτον θέαμα δὲν ἦτο ἱκανὸν ἄρά γε νὰ ἀναζωπυρώσῃ τὸ θάρρος αὐτῆς; Καὶ ὅμως ἡ καρδία της ἔπαλλεν· ἦτο ἔτι παγωμένη. Καὶ ἐψιθύριζον μὲν δέησιν τινὰ τὰ χείλη της ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Ὄλαφ, ἀλλὰ τὸ ἦθος τοῦ προσώπου της ἐξέφραζε μεγάλην ἀγωνίαν. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐπανέλθῃ ἐν σιγῇ εἰς τὸν κοιτῶνά της, χωρὶς κἂν ὁ σύζυγος, ὅστις διεσκέδαζεν ἐκεῖ πλησίον νὰ ὑποπτεύσῃ, ὅτι ὁ ἀγαθος ἄγγελος εἶχεν ἔλθει τόσῳ πλησίον αὐτῷ!

Ὅταν ἡ Ἑρμελίνδη εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά της, εἶδεν ἕν τινι τῶν γωνιῶν αὐτοῦ γυναῖκα οὐχὶ μὲν ἔτι γραῖαν, ἀλλὰ τὸ μέτωπον ἐῤῥυτιδωμένον ἔχουσαν καὶ διὰ βοστρύχων λευκοτάτων περιεστεμμένον. Ἡ ἀγρία αὕτη εἰκών, οἱ σπινθηροβόλοι αὐτοὶ ὀφθαλμοὶ ἐπῆλθον εἰς τὴν μνήμην τῆς Ἑρμελίνδης, ὡς ἡ φρικαλέα ἀνάμνησις παρελθόντος ὀνείρου· κατελήφθη δὲ καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ μανδραγόρα τοῦ πολλάκις τὴν παιδικὴν αὐτῆς ἡλικίαν πτοήσαντος. Ἡ Οὖλβα ἐπλησίασεν αὐτῇ, εἰρωνικῶς δέ πως προσηγόρευσε τὴν σύζυγον τοῦ Οὐϊκίγκου.

— Ὦ! καλῶς ὥρισεν εἰς τὴν νέαν της κατοικίαν ἡ δεσποινὶς τῆς Μεσημβρίας, εἶπεν ἐν ἐπιτετηδευμένῳ ἤθει· φοβοῦμαι πολὺ μήπως ὁ τόπος οὗτος δὲν τῇ ἀρέσῃ τόσον πολύ· ἀλλὰ τί νὰ γείνῃ· ὅ,τι ἔγεινεν ἔγεινεν· τώρα πλέον εἶναι ἀργά· δὲν πρέπει νὰ λυπῆται δι' αὐτό.

— Τὸ μέγαρον τοῦ συζύγου μου πάντοτε θὰ ἦναι εὐάρεστον εἰς τὴν σύζυγόν του· ἀπεκρίθη ἡ Ἑρμελίνδη προσπαθοῦσα νὰ ἐπαναλάβῃ ὅλην αὐτῆς τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν.

— Νὰ δώσῃ ὁ Ὀδίνος εἴπεν ἡ τροφός· ἀλλ' ἡ δεσποινὶς τῆς Μεσημβρίας ἔχει χρέος νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώραν κάμνει κακὴν ἐντύπωσιν ἡ σύζυγος ἑνὸς Ὑάρλου νὰ τρέχῃ τὸ μεσονύκτιον, ὡς κλέπτης, εἰς τὰς μεγάλας αἰθούσας τοῦ μεγάρου· ἀλλὰ μήπως, νομίζεις, καὶ οἱ πολεμισταὶ αὐτοὶ τοῦ Βορρᾶ ἔχουν ὄρεξιν νὰ δέχωνται γυναῖκας εἰς τὰς διασκεδάσεις των; Ἐὰν ὁ Ὑάρλος ἐγνώριζεν ὅτι ἡ σύζυγός του ἦλθε τόσῳ πλησίον του, οἱ ὀφθαλμοί του ἤθελον ἀνάψει ὑπὸ τοῦ θυμοῦ.

Ἡ Ἑρμελίνδη δὲν ἤκουσε βεβαίως ἀτάραχος τοὺς ἀνοσίους αὐτοὺς τῆς Σκανδιναυῆς λόγους· ἀλλ' ἐνῷ ἐστήριζε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους της ἥψατο τοῦ σταυροῦ τῆς Οὐλρίκης· τοῦτο δὲ καὶ μόνον ἤρκεσεν, ἵνα ἐπαναδώσῃ αὐτῇ πᾶσαν τὴν ἀταραξίαν καὶ τὴν ἀπάθειαν.

Οὕτως ἀναπολήσασα τὸ παρελθόν, ἀνεμνήσθη ὅτι πάσας τῆς ζωῆς τὰς δυνάμεις εἶχεν ἀφιερωμένας εἰς τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ· ταῦτα δ' ἀναλογισθεῖσα ἤρχισε νὰ δέηται τῆς Παρθένου· ὕστερον ἀποταθεῖσα πρὸς τὴν Οὖλβαν εἶπεν αὐτῇ.

— Εἶναι ξένη τῆς χώρας ταύτης· εἶναι ἐπόμενον λοιπὸν ὅτι δὲν σὲ γνωρίζω, οὐχ ἧττον ὅμως ἀγαπῶ τὸν σύζυγόν μου καὶ θέλω νὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπὶ τῶν θεραπαινῶν του· φύγε λοιπὸν, φύγε· καὶ λησμονῶ ἀμέσως τοὺς προπετεῖς λόγους τοὺς ὁποίους ἐτόλμησας νὰ ἀποτείνῃς πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ αὐθέντου σου.

Ὡς ὁ δαίμων τοῦ κακοῦ, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, γίνεται ἄφαντος, οὕτως ἐξηφανίσθη, ἅμα τοῖς λόγοις τούτοις καὶ ἡ Οὖλβα· ἡ δ' Ἑρμελίνδη καὶ αὖθις ἐπανευρέθη ἐν τῇ ἐρημίᾳ — ἐν τῇ ἐρημίᾳ! ὤ! ὄχι! δὲν ἦτο μόνη· ἐζῆ· πλωμένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἐττηριγμένην ἐπὶ λίθου, τὸ πρόσωπον ὠχρὸν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας, τοὺς δ ὀφθαλμοὺς τεταπεινωμένους, δὲν ἦτο μόνη· διότι ὁ λίθος οὗτος ἦν οἷον τὸ προσκέφαλον τοῦ Βάθελ· ἄγγελοι δὲ πτερωτοὶ μετέφερον πρὸς τὸν Θεὸν τὴν δεήσιν τῆς εὐγενοῦς γυναικός, καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τὰς εὐλογίας τοῦ Κυρίου μετέδιδον αὐτῇ.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΜΥΡΕΨΙΚΗ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ.

—

Θρησκευτικὴ καταγωγὴ τῆς μυρεψικῆς.

Ἡ χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ διέχυσε τοὺς πλουσίους αὐτῆς θησαυροὺς ἐπὶ τῶν ἀνθέων ἅτινα ἔθηκεν ἐπὶ κομψῶν καὶ λεπτοφυῶν στελεχῶν, ἐχρωμάτισε διὰ τῶν ζωηροτέρων, ποικιλωτέρων καὶ ἁρμονικωτέρων χρωμάτων καὶ ἐπότισε διὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀρωμάτων. Τὸ ἄνθος κατέχει σπουδαιοτάτην θέσιν ἐν τῷ συνόλῳ τῆς φύσεως. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν πετάλων ἐτέθησαν τὰ παραγωγικὰ ὄργανα τὰ σκοποῦντα τὴν διαιώνισιν τῶν εἰδῶν μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἀτόμων ἐφ' ὧν ὑπῆρχον. Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς νηπιακῆς αὐτοῦ εἰσέτι κοίτης ἔμαθε νὰ σέβηται τὰ τόσον μεγαλοπρεπῆ προϊόντα, ἐὰν δὲ ποτε ἐτόλμησε νὰ φέρῃ ἐπ' αὐτῶν τολμηρὰν χεῖρα, ἔπραξε τοῦτο ὅπως προσφέρῃ πρὸς τὸν Δημιουργὸν ἐκεῖνο ὅπερ ἐθεώρει ὡς τὸ σύμβολον τῆς τελειότητος.

Ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς ἰδίως τελεταῖς νῶτ

ἀρχαίων λαῶν πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς μυρεψικῆς τέχνης· παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἡ προσφορὰ τῶν ἀρωμάτων ἐθεωρεῖτο ὡς ἔνδειξις τῆς βαθυτέρας λατρείας.

Ὁ Πλίνιος αναγνωρίζει ὡς μητέρα τῆς μυρεψικῆς τέχνης τὰς ὡραίας χώρας τῆς Ἀσίας, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἄφθονος ὁ φυτικὸς πλοῦτος, ὡς ἐν χώρᾳ προνομοιούχῳ ἥτις, δεχομένη πρώτη τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, φαίνεται ὅτι ἐξαντλεῖ πάσας τὰς ζωογόνους αὐτῶν δυνάμεις· ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Πλινίου ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῶν Γραφῶν. Αἱ συχναὶ τῆς Βίβλου ἐκφράσεις περὶ μύρων καὶ ἀρωμάτων ἀποδεικνύουσιν ὅτι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγίνετο σημαντικὴ κατανάλωσις αὐτῶν παρὰ τοῖς λαοῖς ὧν τὸ ἔδαφος παράγει τὴν ἀλόην, τὸ κιννάμωμον, τὸ σάνταλον, τὴν καφουρὰν, τὰ καρυόφυλλα καὶ πλεῖστα ἄλλα, ἅτινα ἐπὶ αἰώνας ἔμειναν ἄγνωστα εἰς τὸν λοιπὸν κόσμον.

Τὰ μῦρα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον ἰδέαν οὐ μόνον ἀτομικοῦ, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ εἰς τὰς προσφορὰς τῶν μύρων, ὡς ἀποδεικνύει τὸ παράδειγμα τῶν μάγων οἵτινες μετὰ τὴν γονυκλινῆ προσκύνησιν τοῦ ἀρτιτόκου Ἰησοῦ, προσέφερον αὐτῷ χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. Φαίνεται ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔκαμνον μεγάλην καλλωπιστικὴν τῶν ἀρωμάτων χρῆσιν, εἴτε διότι ἀπηγόρευον τοῦτο οἱ αὐστηροὶ Μωσαϊκοὶ νόμοι, εἴτε διότι ὁ νομαδικὸς αὐτῶν βίος δὲν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τέχνην ἀνήκουσαν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ.

Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ναοῖς καιομένων ἀρωμάτων, οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον καὶ ἕτερα μῦρα πρὸς ῥαντισμὸν τῶν νεκρῶν ὡς καταφαίνεται ἐν τῷ παραδείγματι Ἰωσὴφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθίας καὶ πολλοῖς ἄλλοις.

Οἱ Ἰουδαῖοι συνείθιζον ν' ἀλείφωνται διὰ μύρων πρὸ τοῦ γεύματος· ἐν τούτοις εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν ἔκαμον μεγάλας προόδους εἰς τὴν μυρεψικὴν, ἠχαριστοῦντο δὲ μόνον εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀρωμάτων οἷα παρέχει ταῦτα ἡ φύσις ἢ τὸ πολὺ διαλελυμένα ἐντὸς καταλλήλου ῥευστοῦ.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ μιμούμενοι τοὺς Ἰουδαίους παρέλαβον τὴν χρῆσιν τοῦ θυμιάματος ἐν τῇ τελετῇ τῆς λειτουργίας. Εἷς ἐκ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, Ἐφραὶμ ὁ Σύρος παρήγγειλε διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ νὰ μὴ διαχυθῇ μήτε καθ' ἑπὶ τοῦ φερέτρου αὐτοῦ οὐδὲν ἄρωμα, ἀλλὰ νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ θησιαστήριον.

Τὰ μῦρα παρὰ Σίναις.

Οἱ Σίναι, ὧν ἡ ἡδυπάθεια ἔχει τι τὸ λεπτὸν, κατὰ τὸν Claye, ποιοῦνται μεγάλην κατανάλωσιν ἀρωμάτων ἐν ταῖς λατρείαις αὐτῶν, ὡς καὶ ἐν ταῖς οἰκιακαῖς αὐτῶν συνηθείαις. Καίουσιν εὔοσμα ξύλα καὶ ῥητίνας πρὸ τῶν βωμῶν αὐτῶν, μιγνύουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ μετὰ τῶν τροφίμων· πρὸ πάντων ὅμως περιζήτητα εἶναι τὰ ἀφροδισιακὰ, δι' ὧν κατασκευάζουσιν εὐόσμους σφαίρας ἐξ ἄμβρας, μόσχου, ἀνθῶν καννάβεως μετὰ ὀπίου καὶ ἑτέρων οὐσιῶν, αἵτινες, κρατούμεναι ἐν ταῖς χερσὶ καὶ θερμαινόμεναι ῥίπτουσιν εἰς ἡδυπαθῆ σπασμὸν τὰς μικρόποδας καλλονὰς τὰς πληθυνούσας τὸ οὐράνιον κράτος (1).

Τὰ μῦρα παρὰ τοῖς Ἕλλησι.

Ἡ Ἑλληνικὴ μυθολογία ἀποδίδει εἰς τοὺς ἀθανάτους τὴν ἐπινόησιν καὶ χρῆσιν τῶν μύρων, κατὰ δὲ τὸν μῦθον, οἱ ἄνθρωποι δὲν ἤθελον γνωρίσει ταῦτα ἂν ἑτέρη ἐχεμύθιαν μία τῶν νυμφῶν τῆς Ἀφροδίτης.

Καθ' Ὅμηρον, ὅταν οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου ἐτίμων διὰ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν θνητόν τινα, διέχεον κατόπιν αὐτῶν ὀσμὴν ἀμβροσίας εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀθανάτου αὐτῶν φύσεως.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἀλείφειν τὰ σώματα τῶν ἀποθανόντων δὲν ἦτο μόνον Ἰουδαϊκή· ἅπαντες οἱ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος φαίνεται ὅτι ἔπραττον τοῦτο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· οὕτως εὑρίσκομεν παρ' Ὁμήρῳ ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἠγρύπνει νυχθημερὸν ἐπὶ τῶν λειψάνων τοῦ Ἕκτορος, χύνουσα ἐπ' αὐτῶν πολύτιμόν τι μῦρον (2).

Τὰ μῦρα παρὰ Ῥωμαίοις.

Ἐκ τῆς Ἑλλάδος τὰ μῦρα ταχέως εἰσέδυσαν εἰς τὴν Ῥώμην, μολονότι δ' ἡ πώλησις αὐτῶν ἦτον αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη κατ' ἀρχὰς, ἡ χρῆσις ὅμως αὐτῶν κατήντησε βαθμηδὸν μεγίστη. Ὅπως σχηματίσῃ τις ἰδέαν τινὰ ἀρκεῖ ν' ἀναγνώσῃ τοὺς λατίνους ποιητὰς, ἰδίως δὲ τοὺς κωμικούς.

Οἱ Ῥωμαῖοι κατακτήσαντες τὴν Αἴγυπτον,

(1) Les Talismans de la beauté p. 16.

(2) Ἰλ. Ψ. 185.

τὴν Ἰνδικὴν, τὴν Ἀραβίαν, ἐπρομηθεύοντο ἐκ τῶν χωρῶν τούτων μεγίστας ποσότητας ἀρωμάτων, εἰς ἅτινα προσέθετον καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλατίας προερχόμενα. Ὁ εὐώδης σχοῖνος ἦτο τὸ κοινότερον αὐτῶν ἄρωμα, ὅπερ διεφυλάττετο ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς κυρίας τῆς αὐλῆς· ἔχαιρον ἐπίσης μεγάλην ὑπόληψιν τὰ ῥόδα τοῦ Πέστου (Poestum), τὸ μοσχομάκερ (macis), τὸ ὀποβάλσαμον, τὸ κιννάμωμον κτλ. Μετεχειρίζοντο δὲ ταῦτα μετ' ἀπιστεύτου ἀφειδίας ὅπως ἀρωματίσωσι τὰ λουτρὰ, τὰ δωμάτια, τὰς κλίνας αὐτῶν, καθὼς δὲ παρ' Ἕλλησι, οὕτω καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὑπῆρχον ἴδια ἀρώματα δι' ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος. Ἐμίγνυον προσέτι ταῦτα καὶ μετὰ τοῦ οἴνου, ἐῤῥάντιζον τὰς κεφαλὰς τῶν συνδαιτυμόνων, ἐν ὥρᾳ δὲ θεατρικῶν παραστάσεων, τὸ καλύπτον τὸ ἀμφιθέατρον σκέπασμα βρεχόμενον εἰς ἀρωματικὰ ὕδατα, ἐῤῥάντιζεν ἐν εἴδει βροχῆς τούς τε ὑποκριτὰς καὶ θεατάς· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀετοὶ τῶν Ῥωμαίων ἐβρέχοντο πρὸ τῆς μάχης διὰ τῶν εὐοσμοτέρων αἰθερίων ἀρωμάτων, ἐπανελαμβάνετο δὲ τὸ τοιοῦτον ὁσάκις ἡ νίκη ἀπέβαινεν ὑπὲρ αὐτῶν.

Θέλομεν ἀναφέρει γεγονότα τινὰ ὅπως ὑποδείξωμεν τὴν παρὰ Ῥωμαίοις κατάχρησιν τῶν ἀρωμάτων. Κατὰ τὴν κηδείαν τῆς συζύγου αὐτοῦ Ποππαίας, ὁ Νέρων ἔκαυσεν ἐπὶ πυρᾶς πλείονα ἀρώματα τῶν ὅσα δύναται νὰ παραγάγῃ ἡ Ἀραβία εἰς ἓν ἔτος. Εἰς προγενεστέραν δ' ἐποχὴν, ὁ ὑπὸ τῆς τριανδρίας προγραφεὶς Πλάκιος Πλάγκος ἐπροδώθη ἐκ τῶν ἀρωμάτων τὰ ὁποῖα ἔφερεν, ἐπειδὴ αἱ ὀδμηραὶ ἀποπομπαὶ αἱ ἐκ τοῦ καταφυγίου αὐτοῦ ἐκπορευόμεναι ὑπέδειξαν τὰ ἴχνη αὐτοῦ εἰς τοὺς καταδιώκοντας αὐτὸν στρατιώτας.

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει μέγαν ἀριθμὸν κοσμητικῶν παρασκευασμάτων εὐχρήστων παρὰ Ῥωμαίοις· καὶ τὴν μὲν κόμην ἔβαφον μέλαιναν διὰ τοῦ ὑπερείκου, τῆς μύρτου, τῆς κυπαρίσσου, τοῦ βρασμένου φλοιοῦ τῶν πράσων καὶ τῶν λεπύρων τῶν καρύων.

Μίγμα ἐλαίου καὶ τέφρας ἐκ σκωλήκων ἐμπόδιζε τὴν λεύκανσιν αὐτῶν. Αἱ μυρτίδες προσλάμβανον τὴν φαλακρότητα, τὸ δὲ λίπος τῆς ἄρκτου ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς ἐχρησίμευεν, ὡς καὶ τὴν σήμερον, εἰς αὔξησιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς!

Αἱ κυρίαι τῆς αὐλῆς, εἰς ἃς ἦτον ἀπηγορευμένη ἡ μελανὴ κόμη ἔβαφον τὴν κόμην αὐτῶν ξανθὴν δι' ὀποῦ κυδωνίων μεμιγμένου μετὰ κύπρου (κνᾶ).

Τὸ καρμίνιον ἦτον, ὅπως καὶ τώρα βλέπομεν καθ' ἑκάστην, εὔχρηστον εἰς χρωματισμὸν τῶν παρειῶν, ὁ μανδραγόρας ὅπως ἐξαλείψῃ τὰς οὐλὰς τοῦ προσώπου· ἐκτὸς δὲ τῶν ἁπλῶν οὐσιῶν, οἱ μυρεψοὶ τῆς Ῥώμης εἶχον συνθέσει πλῆθος μιγμάτων, ἅτινα εὑρίσκομεν ἐν τῇ Κομμωτικῇ τοῦ Ὀβιδίου, ὧν τινὰ ἐχρησίμευον εἰς τὸ νὰ διαιωνίσωσι τὸ ὄνομα τῶν ἐφευρετῶν αὐτῶν· οὕτω π. χ. ὁ Martial διετήρησε μέχρις ὑμῶν τὸ ὄνομα τοῦ Νικέρου, τοῦ Κόσμου καὶ λοιπῶν.

Τὰ μῦρα ἐν Ἰταλίᾳ.

Κατ' ἀρχαίαν τινὰ συνήθειαν ὁ πάπας ἐν Ῥώμῃ εὐλογεῖ κατ' ἔτος τὸ καλούμενον χρυσοῦν Ῥόδον. Τὸ ἐκ χρυσοῦ καὶ ὑπὸ πολυτίμων κοσμούμενον ἀδαμάντων τοῦτο ἄνθος ἀρωματίζεται διὰ βαλσάμων καὶ μύρων, ἡ δ' Αὐτοῦ Ἁγιότης ἀναγνώσασα τὰς καταλλήλους τῇ περιστάσει εὐχὰς, λαμβάνει τὸ Ῥόδον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ εὐλογεῖ πάντας τοὺς περιεστῶτας. Τὰ ἄνθη ταῦτα ἀκολούθως ἀποστέλλονται συνήθως μὲν πρὸς αὐτοκράτορας, ἐνίοτε δ' εἰς πρίγκηπας, ἄλλοτε δὲ πάλιν, εἰ καὶ σπανιώτερον, εἰς πόλεις καὶ εἰς σωματεῖα. Τὸ ῥόδον τοῦ 1862 προσηνέχθη τῇ αὐτοκράτειρα τῶν Γάλλων, τὸ δὲ τοῦ προηγηθέντος ἔτους τῇ βασιλίσσῃ τῆς Ἱσπανίας.

Τὰ μῦρα ἐν Γαλλίᾳ.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς γαλλικῆς μοναρχίας ἔθετον ἐπὶ τῶν φερέτρων θυοδόκας πλήρεις ἀρωμάτων καιομένων, ἀνευρέθηταν δὲ τοιαῦται καὶ εἰς τοὺς τάφους ἐκκλησίας τινὸς τῶν Παρισίων.

Μετὰ τῶν δώρων ἅτινα ὁ Χαρουν-Ἐλ-Ῥεσὶτ ἔπεμψε πρὸς Κάρολον τὸν Μέγαν ὑπῆρχον καὶ ἀρώματα, ἡ δὲ εἰσβολὴ τῶν Ἀράβων εἰς τὴν Ἱσπανίαν ἔφερε τὰ παχύμυρα καὶ ἕτερα ἄγνωστα μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κοσμητικά. Αἱ σταυροφορίαι ἐπροίκισαν τὴν Εὐρώπην διὰ νέων ἀρωμάτων, ἡ δ' ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς ἀπεκάλυψε τὸ κακάον, τὴν βανίλλην, τὸ Περουβιανὸν βάλσαμον, τὸ τοῦ Τολοῦ κτλ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν

τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, τὸ σκῆπτρον τῆς μυρεψικῆς ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν οὓς μετέφερε Φραγκῖσκος ὁ πρῶτος καὶ Αἰκατερίνη ἡ τῶν Μεδίκων· ἡ ἐποχὴ αὕτη δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν τοῦ Martial ὅσον ἀφορᾷ τὴν γενομένην κατάχρησιν τῶν φυραμάτων, ἀλοιφῶν, ἀρωματισμένων χειροκτίων καὶ λοιπῶν τεχνικῶν ἐπιτηδεύσεων. Κατόπιν τῆς ἐποχῆς, ταύτης διέπρεψαν ἡ ἐκ Λιμόνου Ἄρτεμις ἥτις συνεβουλεύετο τὸν ἰατρὸν Παρακέλσον, ἡ Μαργαρίτα, καὶ αἱ ἡρωΐδες τοῦ Brantome αἵτινες ἀνεζήτων ἐν τῇ ἰταλικῇ καλλωπιστικῇ τὴν βοήθειαν τῆς τέχνης. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐδημοσιεύθησαν τὰ συγγράμματα τοῦ Saigini, τοῦ Guet, τῆς Isabella Cortese, τοῦ Marinello, ἅτινα ἐπραγματεύθησαν ἀξιολόγως τὰ περὶ καλλωπιστικῆς τέχνης.

Ἐγκαταλειφθέντα τὰ ἀρώματα ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἑρρίκου τοῦ Δ'. ὅστις ἀείποτε πολεμῶν ἔκαμνεν ἐλαχίστην ὀσμῶν καὶ ἀρωμάτων χρῆσιν, ἀνέλαβον τὴν προτέραν εὐνοϊκὴν αὐτῶν ὑποδοχὴν ἐν τῇ αὐλῇ Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὡραίας Ἄννης τῆς Αὐστρίας. Τὸ φύραμα τῶν ἀμυγδάλων, τὸ διὰ τοῦ κακάου καὶ τῆς βανίλλης παχύμυρον ἐξ Ἱσπανίας κομισθέντα, ἐχρησίμευον εἰς λεύκανσιν τῶν χειρῶν καὶ τῶν ὤμων τῶν ὡραίων κυριῶν τῆς αὐλῆς.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. προεγράφησαν καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου, ἀνωρθώθησαν δ' ἐντελῶς ἐπὶ τῆς μεσοβασιλείας· ἡ παντοτεινὴ σχεδὸν ὡραιότης τῆς Ninon de Lenclos, ἣν διετήρησε μέχρι τοῦ ἑβδομηκοστοῦ αὐτῆς ἔτους, δεικνύει τὴν πρόοδον τῆς μυρεψικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Ἄρωμά τι καὶ τὴν σήμερον εἰσέτι ἐν μεγίστῃ χρήσει, ἐπενοήθη ὑπὸ εὐγενοῦς τινὸς Ῥωμαίου καλουμένου Φραγγιπάνη, φέρει δὲ καὶ μέχρι τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ ὄνομα· εἶναι δὲ κόνις σύνθετος ἐξ ὅλων τῶν γνωστῶν ἀρωματικῶν οὐσιῶν κατ' ἴσας ποσότητας, εἰς ἣν προστίθεται κόνεως φλωρεντινῆς ἴριδος ἴσον ποσὸν πρὸς τὴν ὅλην κόνιν, πρὸς δὲ καὶ ἓν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν μόσχου κοινοῦ καὶ μόσχου ἐκ μοσχογαλῆς. Ὑπάρχει εἰσέτι καὶ ῥευστὸν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ Μερκουρίου Φραγγιπάνη, χαῖρον γενικὴν φήμην, ὅπερ κατασκευάζεται διὰ κατεργασίας τῆς ἀνωτέρω κόνεως τοῦ Φραγγιπάνη ἐν καλῷ οἰνοπνεύματι, ὅπερ διαλύει τὰ ὀδμηρὰ αὐτῆς στοιχεῖα. Ὑπάρχει ἐν Ῥώμῃ οἰκογένεια φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ Φραγγιπάνη, ὅπερ ἐδόθη αὐτῇ, ὡς λέγουσι, ἔκ τινος ὑπηρεσίας ἣν μέλος τι τῆς οἰκογενείας ἐξετέλει ἔν τινι τελετῇ, καθ' ἣν παρουσίαζε τὸν διὰ τὴν λειτουργίαν ἀπαιτούμενον ἄρτον (Frahgipani ἐκ τοῦ frangere panem).

Ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων ὁ πρῶτος ἠγάπα τ' ἀρώματα καθ' ὑπερβολὴν, εἰς τρόπον ὥστε ἔχυνε πᾶσαν πρωΐαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ ὕδωρ τῆς Κολωνίας, ἡ δ' αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνη μετεχειρίζετο μετ' ἀπιστεύτου ἀφειδίας τὰ ἐκ Μαρτινίκας κομιζόμενα κοσμητικά.

Ἡ μυρεψικὴ τέχνη ἐν Παρισίοις.

Ἡ πρὸς τὰ ἀρώματα καὶ τὰ κοσμητικὰ κλίσις ἔφθασε σήμερον ἐν Παρισίοις εἰς τὸ μὴ περαιτέρω, ὥστε πληθὺς καταστημάτων καὶ ἐργοστασίων ἱδρύθη· οἱ Παρίσιοι χορηγοῦσι πλέον τὰ ἀρώματα εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἡ δ' ἐτησία παραγωγὴ ὑπερβαίνει τὰ 50,000,000 φρ.

Κατὰ τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ K. Claye, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τρία εἴδη μυρεψῶν, τοὺς πεφημισμένους μυρεψοὺς, τοὺς συνήθεις καὶ τοὺς ἀνωνύμους, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπομιμοῦνται τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων παρασκευάζοντες προϊόντα ἀθλίας ποιότητος.

Ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις πλῆθος μυρεψικῶν ἐργοστασίων χαιρόντων τὴν τοῦ κοινοῦ ἐμπιστοσύνην, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται ἐπὶ παραδείγματι τὰ καταστήματα τοῦ Chardin Hadancourt, Demarson, Gellé,, Lubin, Pinaud, Pivet καὶ Violet κτλ. ἅτινα διακρίνονται διὰ τὸ ἄδολον καὶ τὰ ὑγιεινὰ ἀποτελέσματα τῶν προϊόντων αὐτῶν.

Ἡ Θυοδόκη ἥτις ἔκαιεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Βαβυλῶνος, τῆς Βενετίας, καπνίζει εἰσέτι ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Τεχεράνης καὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Βοσπόρου· ἡ ζωὴ τῆς σουλτάνας καὶ τῆς Οδαλίκης παρέρχεται ἐπὶ προσκεφαλαίων ἐῤῥαντισμένων δι' ἄμβρας, ἐνῷ αὗται περιμένουσι το λουτρὸν ἢ τὴν ἄφιξιν τοῦ κυρίου αὐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς μυστικὰς φροντίδας τοῦ καλλωπισμοῦ, οἱ Μωαμεθανοὶ ἀκολουθοῦσιν εἰσέτι τὰς θρησκευτικὰς παραγγελίας καὶ τοὺς τύπους τοὺς ἐν τῷ Κορανίῳ ἀνευρισκομένους. Οἱ Δερβῖσαι ἔχουσι πάντοτε τὸ μονοπώλιον τῶν ἀποψιλωτικῶν φυραμάτων (rusma) καὶ τῶν κοσμητικῶν ἅτινα ἀλείφονται μετὰ τὸ λουτρὸν, ὅπερ καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν ἐξαγνίζει αὐτοὺς, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ἀρώματα καὶ λοιπὰ κοσμητικὰ, ἡ Ἀνατολὴ ἀπώλεσε τὸ μονοπώλιον αὐτῆς, ἐὰν δὲ ἡ Ἀραβία παραχωρῇ ἡμῖν εἰσέτι τὴν σμύρναν, καὶ τὰς ῥητίνας, αἱ Ἰνδίαι τὸ σάνταλον καὶ τὴν βενζόην, ἡ Κίνα τὸν μόσχον, παραχωροῦσιν εἰς ἡμᾶς ταῦτα ὡς ὕλην ἀκατέργαστον. μόνον δ' οἱ Παρίσιοι μεταμορφόνουσι ταῦτα, διδόντες αὐτοῖς τὴν κομψὴν τοῦ συρμοῦ σφραγῖδα καὶ διασπείροντες ταῦτα εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Γ. ΑΚΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

ΑΝΔΡΟΓΥΝΑΙΚΟΜΑΧΙΑ.

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

ὑπὸ

Π. Δ. ΖΑΝΟΥ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλ. ΙΕ' καὶ ΙΣΤ'.)

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΑΙ ΑΠΟΣΤΑΤΙΔΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ.

Νύξ. Ἡ σκηνὴ παριστᾷ τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐξωτερικὴν ὄψιν τῆς οἰκίας τοῦ Σωσιάδου· εἷς τινα ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν φαίνεται ἑτέρα οἰκία.

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

[ἐξέρχεται ἠσύχως ἐκ τῆς οἰκίας, φέρουσα μακρὰν μέλαιναν ἐνδυμασίαν καὶ ἐρυθρὰν ταινίαν πρὸς τὸ δεξιὸν της ἐφῴδιος.]

Ἀφοῦ τὴν μάχην πρῶτος ἐπροκάλεσες,
τῆς Ἀμαζόνος δέξαι τὰ κτυπήματα,
κύριε Σωσιάδη! Ναὶ, συμβούλιον
κ' ἐγὼ θὰ συγκαλέσω τώρα γυναικῶν,
ἓν ψήφισμα ἀπόψε νὰ ψηφίσωμεν
ἀντίθετον ἐκείνου καὶ θὰ ἴδωμεν
τίς θὰ ὑπερισχύσῃ ἐκ τῶν δύο μας.

[κύπτουσα ἀθορύβως πρὸς τὴν θύραν.]

Μαρία! αἴ, Μαρία!

ΜΑΡΙΑ [ἐξερχομένη.]

Διατάξατε.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τὴν κεφαλήν σου κρύψ' εὐθὺς, Μαρία μου,
μ' αὐτὴν τὴν ποδιάν σου ὡς γραΐδιον
καὶ τρέξε νὰ φωνάξῃς πάραυτα ἐδῶ
τὴν Ἀγλαΐαν, τὴν Ἐλένην, τὴν Ἀνθὼ
καὶ ὅλας μου τὰς φίλας, λέγουσα κρυφὰ
ὅτι τὰς περιμένω εἰς τὸν οἶκόν μου
τὴν νύκτα ταύτην χωρὶς ἄλλο νὰ ἐλθοῦν,
περὶ σπουδαίου νὰ σκεφθῶμεν πράγματος.
Ἐὰν δὲ δυστροπῶσι καὶ δὲν ἔρχωνται,
εἰπὲ πῶς πάσχω, ἀποθνήσκω, χάνομαι,
καὶ νὰ προφθάσουν. Ἂν δὲ, ὁ μὴ γένοιτο,
οἱ ἄνδρες σ' ἐρωτήσουν, ὡς περίεργοι,
αὔριον εἶναι ψυχοσάββατον εἰπὲ
καὶ συμφωνίαν ἔχομεν, πρωΐ πρωΐ
εἰς τὸ νεκροταφεῖον νὰ ὑπάγωμεν.
Μαρία μου, σὲ θέλω· ἄρχισ' ἀπ' ἐδῶ,
ἀπὸ αὐτὴν τὴν θύραν.

ΜΑΡΙΑ [φεύγουσα.]

Ναὶ, κυρία μου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Κοιμήσου, χαϊδεμένε Σωσιάδη μου,
τὸν ὕπνον νὰ χορτάσῃς. — Ὦ ἐκδίκησις!
Τῶν γυναικῶν οἱ τρόποι δὲν σᾶς ἤρεσαν,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· εἴμεθα κακαὶ,
ὡς φαίνεται, διότι μὲ μειδίαμα
γλυκὺ ἐπιζητοῦμεν νὰ γλυκάνωμεν,
τὰς θλίψεις τῶν ἀνδρῶν μας· τύραννν' εἴμεθα,
καὶ διὰ τοῦτο, φαίνετ' ἐκηρύξατε
τὸν πόλεμόν σας τοῦτον. Ἔστω κύριοι·
ἰδοὺ ὡς ἄλλαι Ἀμαζόνες καὶ ἡμεῖς
λαμβάνομεν τὸ δόρυ εἰς τὰς χεῖράς μας
καὶ θὰ ἐκδικηθῶμεν! μὴ γελᾶτε, μὴ
καὶ αἱ γυναῖκες ξεύρετε δὲν παίζουσιν,
ἀλλὰ δαγκάνουν καὶ τσιμποῦν ἀλύπητα.
Σᾶς φαίνεται ἀστεῖον, ἔστω· πλὴν ἡμεῖς
θ' ἀγωνισθῶμεν καὶ . . . ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάν!
— Ἀλλὰ κἀμμία βλέπω καὶ δὲν φαίνεται·
τί, μήπως ἔχουν ἁπλωμένον τραχανᾶν
ἐγὼ δὲ περιμένω; — Τί ἀνόητος!
ἀκόμη δὲν ἐξῆλθε καὶ ἀπαίτησιν
ἔχω νὰ φθάσουν· ἀνυπόμονοι πολὺ
τῇ ἀληθείᾳ αἱ γυναῖκες εἴμεθα.

[βλέπουσα πρὸς τὸ βάθος τῆς ὁδοῦ.]

— Ἰδοὺ τρεχάτη μία ἔρχετ' ἀπ' ἐκεῖ·
ἡ Ἀγλαΐα εἶναι.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΑΓΛΑΪΑ.

—

ΑΓΛΑΪΑ.

[εἰσερχομένη καὶ ἀφαιροῦσα τὸ δι' οὗ ἐκαλύπτετο ἐριοῦχον.]

Τί ἐπάθατε,
κυρία Ἐλπινίκη;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ἄχ, φιλτάτη μου!

ΑΓΛΑΪΑ.

Τί! μὴ ἐκ τοῦ κλωβίου ἐδραπέτευσε
τὸ καναρίνιόν σας;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ὄχι, φίλη μου.

ΑΓΛΑΪΑ.

Αἱ ὄρνιθες τὰ ἄνθη μὴ σᾶς ἔφαγον;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Κοινὸν τὸ πάθος ἔχομεν, φιλτάτη μου·
δὲν κινδυνεύω μόνη.

ΑΓΛΑΪΑ.

Ἀφορᾷ κ' ἐμέ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Καὶ σὲ καὶ ὅλας τὰς γυναῖκας γενικῶς.

ΑΓΛΑΪΑ.

Ὦ! θὰ λειποθυμήσω· μὴ τὸ λέγετε.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εἶναι φρικῶδες, φίλη, εἶναι τρομερόν·

ΑΓΛΑΪΑ [μετὰ περιεργείας.]

Εἰπέ το, νὰ τ' ἀκούσω· ποῖον εἶν' αὐτό;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ὅταν θὰ ἔλθουν ὅσας προσεκάλεσα,
θὰ σᾶς τὸ εἴπω τότε καὶ τ' ἀκούετε·

ΑΓΛΑΪΑ.

Κι' ἄλλας γυναῖκας ἐκαλέσατε λοιπόν;
ὤ! πόσον εἶμαι ἀνυπόμονος. — Ἰδού,
φόρεμα βλέπω γυναικεῖον ἀπ' ἐκεῖ . . .
εἰπὲ, εἰπέ το.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ποία εἶναι;

ΑΓΛΑΪΑ.

Ἡ Ἀνθὼ
τοῦ Συμβολαιογράφου. — Τί ἀνάρμοστον
ὡς τόσῳ δὰ καὶ τοῦτο τὸ ἀνδρόγυνον!
Γυνὴ τόσον ὡραία πῶς ἀνέχεται
νὰ ἔχῃ γέροντ' ἄνδρα.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ὦ! ἂν εἴπωμεν
καὶ τὴν Ἀνθὼ ὡραίαν, τότε δι' ἡμᾶς
νὰ εἴπωμεν τί πρέπει;

ΑΓΛΑΪΑ.

Ἔχεις δίκαιον·
αὐτὴ δὲν ἔχει 'δόντι.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Παρετήρησες
τὸ δεξιόν της 'μμάτι τί ἀλλοίθωρον
ποῦ εἶναι;

ΑΓΛΑΪΑ.

Μήπως τάχα τὸ ἀριστερὸν
πηγαίνῃ παρακάτω; βέβαια αὐτὴ,
αὐτὴ ἐνώπιόν μας εἶναι τίποτε·

—

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΑΓΛΑΪΑ, ΑΝΘΩ.

—

ΑΝΘΩ.

Καλὴ ἑσπέρα, φίλαι· κάλ', ἐμάθετε
τὰ νέα;

ΑΓΛΑΪΑ.

Ποία νέα;

ΑΝΘΩ.

Ἡ κυβέρνησις
θὰ κλείσῃ, λέγουν, ὅλα τὰ ἐμπορικὰ
καὶ γυναικεῖα πλέον ἐμπορεύματα
δὲν θὰ ὑπάρχουν ἐν Ἀθήναις αὔριον.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ [μετὰ ψυχικοῦ πόνου.]

Δὲν εἶναι τοῦτο, φίλαι, μάθετε λοιπὸν
ὅτι οἱ ἄνδρες, συνελθόντες σήμερον
καθὼς οἱ Φαρισσαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς,
τὰ δικαιώματά μας ὅλ' ἀφήρεσαν,
ψηφίσαντες κρυφίως νόμον τρομερὸν,
δι' οὗ ἡ γυναικεία πολυτέλεια
εἰς τὴν Ἑλλάδα καταργεῖται τοῦ λοιποῦ.

ΑΓΛΑΪΑ.

Θεέ μου! τί ἀκούω!

ΑΝΘΩ.

Εἶναι ἀληθές!

ΑΓΛΑΪΑ.

Ὦ! θὰ λειποθυμήσω.

ΑΝΘΩ.

Θέλετε νερόν;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ·

Ἄχ! ναὶ, τὸ λέγω, φίλαι, κ' ἡ καρδία μου
ὡς τὴν τριμμένην ζάχαριν συντρίβεται.

ΑΓΛΑΪΑ.

Καλὲ, καὶ εἶναι πρᾶγμα νὰ μὴ συντριφθῇ
μία κυρία καὶ ἀλεύρι νὰ γενῇ
ὑπὸ τοιοῦτον βάρος; μὴ ἐνόμισαν
πῶς τὰ ὀστᾶ μας εἶναι ἀπὸ κόκκαλον;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο· ἤδη ἀπαιτοῦν
τοὺς ἄνδρας αἱ γυναῖκες νὰ ἀκούωμεν
εἰς ὅ,τι διατάττουν· ὅσῳ δ' ἀφορᾷ
τὰ τῆς ἐνδυμασίας, μέ καννάβινα
θὰ μᾶς ἐνδύσουν τοῦ λοιποῦ ὑφάσματα
χονδροπλεγμένα καὶ ξηρὰ οἱ ἄσπλαγχνοι.

ΑΓΛΑΪΑ.

Ὦ! τοῦτο πλέον εἶναι ἀνυπόφορον.
Τί, μήπως ὡς Κινέζας μᾶς ἐξέλαβον
καὶ πράγματα τοιαῦτα εἰς τὸν δέκατον
καὶ ἕνατον αἰῶνα τώρα ἔρχονται
αὐτοὶ νὰ ἐφαρμώσουν οἱ ἀνόητοι;

ΑΝΘΩ.

Καὶ δὲν γνωρίζουν τάχα οἱ ἀγράμματοι,
ὅτι τὸ γυναικεῖον φῦλον ἔκπαλαι
τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἀπελάμβανεν,
ὅτ' ἡ ἐνδυμασία ἡ πολυτελὴς
τὸν ἄνθρωπον δεικνύει ὡραιότερον,
ἂν δὲ τὴν καταργήσουν, θὰ καταργηθοῦν
κ' οἱ ἔρωτες ἀμέσως, συνοικέσια
δὲν θὰ τελῶνται, ὁ δὲ κόσμος θὰ χαθῇ;

ΑΓΛΑΪΑ.

Ἰδού· δὲν εἶμ' ὡραία μὲ τὸ φόρεμα
αὐτό μου τὸ ὡραῖον;

ΑΝΘΩ.

Βεβαιότατα.

ΑΓΛΑΪΑ.

Σὺ, ὅταν ἐξυπνήσῃς, δὲν εἶσ' ἄσχημη,
πρὶν στολισθῇς ἀκόμη;

ΑΝΘΩ.

Ὅπως καὶ ὑμεῖς.

ΑΓΛΑΪΑ.

Τί ἄλλο εἶν' ὁ ἔρως ἢ ὁ θαυμασμὸς
καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ὡραίου καὶ καλοῦ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Καὶ ὄχι μόνον ταῦτα· ἤδη, φίλαι μου,
καὶ οἱ χοροὶ θὰ παύσουν εἰς τὰ θέατρα,
ἡμεῖς δὲ αἱ γυναῖκες εἰς τὸν οἶκόν μας
θὰ μένωμεν κλεισμέναι ὡς αἱ ὄρνιθες.

ΑΓΛΑΪΑ.

Καλὲ, αὐτοὶ οἱ ἄνδρες ἐτρελλάθησαν!
μὴ τῆς Τουρκοκρατίας θέλωσι λοιπὸν
τοὺς χρόνους πάλιν νὰ ἐπαναφέρωσιν,
ὁπόταν μία νέα δὲν ἠδύνατο
νὰ ξεμυτήσῃ ἀπὸ τὸ καφάσιον;

ΑΝΘΩ.

Καὶ δὲν καταλαμβάνουν οἱ ἀνόητοι,
ὅτι τὰ νεῦρα δυναμόνει ὁ χορὸς
καὶ ὠφελεῖ τοσοῦτον, ὅσον οὐδ' αὐτὴ
τοῦ Χωλοβάϋ ἡ πομπώδης ἀλοιφὴ,
οὐδὲ τὰ σιδηροῦχα χάπια τοῦ Μπλανγάρ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ἂν ὅλα ταῦτα, φίλταταί μοι, τὸ λοιπὸν
πραγματοποιηθῶσι, δὲν μοὶ λέγετε
τίς ἡ ἀνάγκη πλέον νὰ ὑπάρχωμεν;
Προκρίνω, μὰ τὸ ἅλας, στήλη ἅλατος
ἐγὼ νὰ γείνω, ὡς ἡ σύζυγος τοῦ Λὼτ,
παρὰ νὰ ὑπακούσω.

ΑΝΘΩ.

Βέβαια! κ' ἐγώ!

ΑΓΛΑΪΑ.

Κ' ἐγώ! μὰ τὴν ὡραίαν κρινολίναν μου,
ἣν χθὲς ἀκόμη ἡ πτωχὴ ἠγόρασα!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Φρονῶ λοιπὸν πῶς πρέπει τώρα καὶ ἡμεῖς
νὰ λάβωμεν μέτρα τὰ κατάλληλα,
καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ἐκάλεσα ἐδῶ,
κυρίαι, νὰ σκεφθῶμεν.

ΑΓΑΑΪΑ.

Βεβαιότατα·
ἐγὼ προτείνω νὰ τοὺς καταγγείλωμεν
εἰς τὴν Ἀστυνομίαν.

ΑΝΘΩ.

Καλὲ, τ' εἶν' αὐτά ;
κακουργιοδικεῖον τοὺς χρειάζεται.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Κυρίαι, ἀπατᾶσθε· δὲν δικάζονται
τοιαῦται πράξεις εἰς τὰ δικαστήρια.
Ἐγὼ φρονῶ ὅτ' εἶναι συμφερώτερον
ἓν ψήφισμα ἀπόψε νὰ ψηφίσωμεν
κ' ἡμεῖς καθὼς ἐκεῖνοι, ὅτι ἂν τυχὸν
δὲν διορθώσουν τὸ μεγάλον τὸ κακόν,
ὅπερ οἱ ἄνδρες σήμερον μᾶς ἔκαμαν,
ἡμεῖς εἰς τὰς οἰκίας δὲν γυρίζομεν·
κατόπιν δὲ, εἰς μέρος ἰδιαίτερον
ἀποσυρθεῖσαι νὰ προσμένωμεν ἐκεῖ
τί θὰ μᾶς ἀπαντήσουν.

ΑΝΘΩ.

Ἀλλ' ἐὰν τυχὸν
οἱ ἄδρες ἐπιμένουν ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τί ; καὶ ἠμποροῦν
νὰ ζήσωσιν οἱ ἄνδρες ἄνευ γυναικῶν ;
ἂν τὴν οἰκίαν δὲν σαρώσῃ ἡ γυνὴ,
τοὺς ἄνδρας αἱ ἀράχναι ὡς κουκούλια
εὐθὺς περιτυλίσσουν, αἱ δὲ κόριζαι
τὸ αἷμά των ῥοφῶσι καὶ τοὺς πνίγουσιν.
Ἂς κάμωμεν ὀλίγον πῶς θυμόνομεν
καὶ βλέπετε κατόπιν ἂν οἱ κύριοι
δὲν ἔλθουν νὰ προσπέσουν εἰς τοὺς πόδας μας.

ΑΓΑΑΪΑ.

Ὦ ! πῶς θὰ εὐφραινόμην ἐὰν ἔβλεπα
τὸν σύζυγόν μου αἴφνης τὸν ἀχάριστον
γονατιστὸς ἐμπρός μου νὰ παρακαλῇ,
ἐγὼ δὲ νὰ τῷ λέγω ὑπερήφανος :
λυποῦμαι, κυρίε μου . . . πλὴν δὲν δύναμαι.

ΑΝΘΩ.

Πλὴν τρεῖς γυναικῖες μόνον πῶς δυνάμεθα
ἓν ψήφισμα τοιοῦτον νὰ ψηφίσωμεν ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Θὰ ἔλθωσι καὶ ἄλλαι, ἔστειλ' ἄνθρωπον
διὰ νὰ τὰς καλέσω.

ΑΝΘΩ.

Πλὴν δὲν φαίνονται·
τίς οἶδεν, ἂν ἐκεῖναι ῥογχαλίζωσι
θερμαὶ μέσα 'ς τὸ στρῶμα, καὶ ἡμεῖς ἐδῶ
ψυχρολουσίαν εἰς τὸν δρόμον κάμνωμεν
μὲ τῆς νυκτὸς τὴν δρόσον ; Δὲν κρυόνετε ;

ΑΓΑΑΪΑ.

Ἐγώ. Ἀνθώ μου, τρέμω, πλὴν θερμαίνομαι
μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἐκδικηθῶ.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ [δεικνύουσα τὴν παρακειμένην οἰκίαν.]

Ἰδού, αὕτ' ἡ οἰκία ἡ εὐρύχωρος
εἶναι κενὴ καὶ ἔχω τὸ κλειδίον της·
λοιπὸν ἐλᾶτε νὰ ἐμβῶμεν εἰς αὐτὴν,
ἐκεῖ δὲ καὶ τὰς ἄλλας περιμένομεν.

ΑΓΑΑΪΑ.

Ὡραῖα τὸ ἐσκέφθης.

ΑΝΘΩ.

Τώρα μάλιστα.

ΑΓΑΑΪΑ.

Καὶ κλείομεν τὰς θύρας.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μόνον τὴν μικρὰν
ἀνοίγωμεν ὀπίσω, νὰ ἐμβαίνωσι.

ΑΓΑΑΪΑ.

Μ' ἔρχεται νὰ πετάξω ἀπὸ τὴν χαράν !

ΑΝΘΩ.

Ἐγὼ θὰ ξεφωνήσω !

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Πλὴν εἰπέτε μου·
ἐὰν κἀμμία δραπετεύσῃ ἐξ ἡμῶν,
αὐτὴ τί θὰ παθαίνῃ ;

ΑΓΑΑΪΑ.

Ψεύστριαν ἡμεῖς
καὶ ἀναιδῆ αἱ ἄλλαι θὰ τὴν εἴπωμεν.

[Ἔρχονται πρὸ τῆς οἰκίας.]

ΑΝΘΩ.

Ὦ ! θ' ἀγορεύσω ὡς ἀνὴρ πολιτικός.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ἐγὼ θὰ ὁμιλήσω πρώτη.

ΑΓΑΑΪΑ.

Ἔπειτα
ἐγώ.

ΑΝΘΩ.

Ἐγώ ! τὸ εἶπα πλέον.

ΑΓΑΑΪΑ.

[ὠθοῦσα αὐτὴν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ ἀγκῶνος.]

Τρίτη σὺ,
διότι δὲν εἰξεύρεις.

ΑΝΘΩ.

Ὦ νὰ σὲ χαρῶ !
Ἐγὼ δὲν ἐξεύρω ; ἔχω θεῖον βουλευτήν.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Φιλονεικίαν ἀπὸ τώρ' ἀρχίσατε ;
—γλωσσοψαλίδες αἱ γυναῖκες εἴμεθα
τῷ ὄντι βλέπω.— Ἀναβαίνετε σιγὰ,
κανεὶς ἐκ τῶν γειτόνων μὴ μᾶς μυρισθῇ.

[εἰσελθοῦσαι κλείουσι τὴν θύραν.]

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΙΔΗΡΟΥΧΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ.

Ἐν ἀφθονίᾳ εὑρίσκονται σιδηροῦχα ὀρυκτὰ καὶ μεταξὺ τούτων ἀρίστης ποιότητος καὶ πλούσια σιδήρου. Ἐπειδὴ ἐνδέχεται ὅτι σκέπτονται τινὲς περὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν σιδηρούχων ὀρυκτῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀπαριθμοῦμεν ἐν συντόμῳ τὰς τοποθεσίας ὅπου ταῦτα τὰ ὀρυκτὰ εὑρίσκονται.

1) Εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἀπὸ τὸν Ἅγιον Πέτρον μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ταινάρου εὑρίσκονται κοιτάσματα διαφόρων σιδηρούχων ὀρυκτῶν καὶ μεταξὺ τούτων ὀρυκτὰ σιδήρου πλούσια.

Σιδηροῦχα ὀρυκτὰ πλούσια ἀπαντῶνται πρὸ πάντων εἰς τὴν Μάνην καὶ ταῦτα λίαν προσοδοφόρα διὰ τὴν τοῦ σιδήρου ἀποχώρησιν.

Εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ὑπάρχουσι μόνον εἰς Γαρδίκιον, εἰς τὴν Λεβαδίαν πλησίον τῆς Κωπαΐδος λίμνης μεταξὺ Καρτίτζης καὶ Τοβολὶ ἀργιλλοσιδηροῦχα ὀρυκτὰ λόγου ἄξια.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν εὑρίσκονται ἀπὸ τὸ Σούνιον μέχρι Θερικοῦ καθ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ Λαυρίου πλησίον τοῦ λιμένος Λεγρηνὰ, εἰς τὸ Πρίτσχικο ἀξιόλογα καὶ πλούσια σιδηροῦχα ὀρυκτά.

Εἰς τὴν Εὔβοιαν ἀπαντῶνται πρὸς ἐκμετάλλευσιν χρήσιμα σιδηροῦχα ὀρυκτὰ, εἰς τὸ ἀκρωτήριον Χίλι, εἰς Μετόχι, εἰς τὴν Χαλκίδα, εἰς Ἀχμὲτ-Ἀγᾶ, εἰς Κάρυστον καὶ εἰς Κύμην.

Μεταξὺ τῶν τῆς Εὐβοίας σιδηρούχων ὀρυκτῶν τὰ τῆς Κύμης εἶναι τὰ μᾶλλον ἐκμεταλλεύσιμα καὶ πρὸ πάντων ἕνεκα τῶν πλησίον αὐτῶν εὑρισκομένων γαιανθράκων.

Ἐπὶ τῶν Βορείων Σποράδων, ὑπομιμνήσκομεν τὰ σιδηροῦχα ὀρυκτὰ εἰς Χελιδρόμιον εἰς Σκύρον πρὸς δυσμὰς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, εἰς τὴν Μάνδραν καὶ εἰς τὸ ἀκρωτήριον Χίλι.

Ἐπὶ τῶν Κυκλάδων Νήσων ἀπαντῶνται σιδηροῦχα ὀρυκτὰ εἰς τὴν Κύθνον, Κέαν, Σίφνον, εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην, εἰς Ἀντίπαρον, Σύρον, εἰς τὴν Μαύρην Μάνδραν, εἰς Μαῦρα Ἀμπέλια, εἰς τὸν λιμένα Della Grazia καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς παλαιᾶς πόλεως. Μόλον τοῦτο ἅπαντα ταῦτα τὰ τῶν σιδηρούχων ὀρυκτῶν κοιτάσματα εἶναι ἀνεπαρκῆ, πτωχὰ δύνανται νὰ κληθῶσιν ἀπέναντι τῶν πλουσίων καὶ ἀφθόνως ἀπαντωμένων τῆς νήσου Σερίφου, ἥτις κατὰ 1]3 αὐτῆς σύγκειται ἐκ σιδηρούχων ὀρυκτῶν καὶ ἕνεκα τούτου ἐκλήθη σιδηρὰ νῆσος. Ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον Ἄνδρον πλησίον τοῦ Πύργου τοῦ Ἁγίου Πέτρου εὑρίσκονται σιδηροῦχα ὀρυκτά. Ἡ Ἑλλὰς βρίθει σιδηρούχων ὀρυκτῶν· ἄδικον εἶναι νὰ διαμένωσιν εἰσέτι ταῦτα τὰ τόσον ὠφέλιμα ὀρυκτὰ εἰς ἀχρηστίαν· ὁ ἑλληνικὸς σίδηρος ἠδύνατο νὰ πλημμυρίζῃ τὰς ἀγορὰς τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ δὲ ἀνέγερσις κλιβάνων πρὸς ἔντηξιν τῶν σιδηρούχων ὀρυκτῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀπολύτως ἀναγκαίων μηχανῶν, ἀτμοκινήτων σφυρῶν, κυλινδρων πρὸς ἔκτασιν τοῦ σιδήρου, δὲν ἀπαιτεῖ τόσα μεγάλα ἔξοδα, τὸ μόνον δύσκολον εἶναι ἡ προμήθεια τῆς πρὸς ταύτας τὰς ἐργασίας καυσίμου ὕλης, καὶ τοῦτο δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁμοῦ σκέψιν ὑπὸ τοῦ ἀναδεξαμένου τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ σιδήρου πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξιν σιδηρούχων ὀρυκτῶν εἰς τὴν Ἑπτάνησον, γνωρίζω μόνον εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καθὼς καὶ εἰς τὰ Κύθηρα ὑπάρχουν τοιαῦτα, ἀγνοῶ ὅμως ἐὰν ταῦτα ἦναι ἐν ἀφθονίᾳ καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἄξια. Εἴθε ν' ἀνακαλυφθῶσι προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπὶ τούτων τῶν ἄλλως εὐτυχῶν νήσων προσοδοφόρα ὀρυκτὰ διὰ τοὺς κατοίκους αὐτῶν καὶ διὰ τὴν Β. Κυβέρνησιν.

Ἀγαθῇ τύχῃ κατὰ τὴν ἐπιφώνησιν τῶν ὀρυκτολόγων.

Ξ. ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΝ.

ΥΠΟ

ΦΛΑΜΙΝΙΟΥ ΣΕΡΒΗ

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ 1870.

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Γ. Ναχαμούλη.

Τὸ ἀνωτέρω ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1871, ἢ καθ' Ἑβραίους 5631, εἶναι τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἐκδοθὲν Ἑβραϊκὸν ἡμερολόγιον. Οἱ ἐν Κερκύρᾳ Ἰσραηλῖται κατ' οὐδὲν ὑποδεέστεροι τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν Ἑλλήνων, βαίνουσι γιγαντιαίοις βήμασι πρὸς τὴν πρόοδον, παρακολουθοῦντες στερρῷ τῷ βήματι τὴν ὅλην τοῦ ἔθνους πορείαν. Γενναῖοι, φιλοπάτριδες, ὦ; Ἕλληνες, προοδευτικοί, πεπολιτισμένοι, κινοῦσι τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν καὶ ἐγκάρδιον ἀγάπην. Καὶ ὅμως!.. αἶσχος νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν... τὰ φιλελεύθερα τέκνα τῆς Ἀλβιώνης ἐν ὑπερμεσοῦντι ιθ'. αἰῶνι ἠμφισβήτουν αὐτοῖς τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, καὶ ἐχρειάζετο νὰ ἐπέλθῃ ὁ Ἑλληνισμός, τὸ σύνθημα τοῦτο τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου, ἵνα θέσῃ αὐτοὺς ἐν ἴσῃ μετὰ τῶν συμπολιτῶν των μοῖρα. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Τὸ ἐν λόγῳ ἡμερολόγιον ἐξεδόθη Ἰταλιστὶ ἀναλώματι τοῦ Κυρίου Ναχαμούλη, εὐπαιδεύτου Ἰσραηλίτου, καὶ διενεμήθη εἰς τὰς ἐν Κερκύρᾳ Ἰσραηλιτικὰς οἰκογενείας.

Ἀπονέμοντες τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον εἴς τε τὸν ἐκδότην Κον Ναχαμοῦλην καὶ τὸν συγγραφέα Κον Σέρβη, προτρέπομεν αὐτοὺς νὰ ἐξακολουθῶσι καλλιεργοῦντες παρὰ τοῖς ὁμοθρήσκοις αὐτῶν τὰ γράμματα καὶ πρὸ πάντων τὰ Ἑλληνικά, καὶ εὐχόμεθα τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἡμερολογίου τούτου καὶ εἰς τὰ ἑπόμενα ἔτη. Χάριν δὲ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἰλισσοῦ» μεταφράζομεν ἐξ αὐτοῦ τὸ ἑπόμενον ἀρθρίδιον.

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ.

Ἡ κοινότης αὕτη ἀριθμεῖ ἤδη 5000 σχεδὸν ψυχάς. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποικίας ταύτης ἀνέρχεται εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχήν. Μέγα ὅμως μέρος τῶν Ἰσραηλιτῶν κατάγεται ἀπὸ τοὺς ἐξορίστους τῆς Ἱσπανίας καὶ Νεαπόλεως, οἵτινες κατῆλθον εἰς Κέρκυραν κατὰ τὴν ἀπαισίαν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐξωρίσθησαν ἐκ τῶν βασιλείων ἐκείνων (1492.)

Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου Γ'. ἡ Κέρκυρα ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας, καὶ ἡ Προστασία αὕτη διήρκεσε (διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας ὀλίγον ἐλκυστικὴ), μέχρι τῆς Γαλλικῆς κατοχῆς (1798), μεθ' ἧς ἐκηρύχθησαν καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος, αἵτινες καθίστων ἴσους τοὺς πολίτας πάντας ἀπέναντι τοῦ νόμου. Τῷ 1815 ἡ Ἑπτάνησος ἀνεκηρύχθη Δημοκρατία ἡνωμένη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ἀπώλεσαν τὰ ὑπὸ τοὺς Γάλλους κτηθέντα δικαιώματα· ἀλλὰ τὸ 1864, ἑνωθείσης τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐξωμοιώθησαν μετὰ τῶν ἄλλων.

Ἡ Ἰσραηλιτικὴ ἐν Κερκύρᾳ κοινότης διαιρεῖται εἰς δύο, μίαν οὕτω πως καλουμένην, Ἑλληνικὴν, καὶ ἄλλην Ἰταλικὴν ἢ Πουλίαν, πολυαριθμοτέραν τῆς πρώτης. Ἡ Ἰταλικὴ κοινότης διοικεῖται διὰ δημοτικῶν θεσμῶν. Ἀνὰ ἑκάστην πενταετηρίδα ἐκλέγει 26 ἄντ' προσώπους, ὧν δύο εἰσὶ Κυβερνῆται ἢ Πρόεδροι τῆς *Κεϊλὰς* καὶ ἔχουσιν ὁριστικὰ καθήκοντα. Οὗτοι ἡνωμένοι μετὰ τῶν δύο Κυβερνητῶν τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, ἀντιπροσωπεύουσι τὴν Κοινότητα παρὰ τῇ Κυβερνήσει καὶ ἐπαγρυπνοῦσιν ἐπὶ τῶν θεσμῶν τῶν δύο κοινῶν κοινοτήτων. Ἐξαιρουμένου τοῦ δημοσίου Θεσμολογίου *Ταμούδ Τορὰ*, καὶ τῶν συνδελφοτήτων *Χεζρὰτ Ἀγκούμὶν*, *Χεσσέντ Λεαβράαμ*, *Λὲλ σισὶ*, *Μαλχαζικὲ Θορὰ*, *Ἀνσὲ Μααμὰδ καὶ Βερὶτ Ἀβράμ*, τὰ πάντα ἔγουσι διακεχωρισμένα, τοῦ Νεκροταφείου μὴ ἐξαιρουμένου (*).

Διακόσιοι σχεδὸν νεανίαι φοιτῶσιν εἰς τὰ δημότια Ἰσραηλιτικὰ Σχολεῖα, ὅπου διδάσκεται ἡ Ἑβραϊκὴ, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ὀλίγον τι ἡ Γαλλικὴ, ἡ καλλιγραφία, ἡ Ἱστορία, ἡ Ἀριθμητικὴ, ἡ Γεωγραφία, κτλ.

Ἡ κοινότης ἔχει ἀξίους ἰατροὺς καὶ διακεκριμένους νομικοὺς Ἰσραηλίτας. Ὀλίγοι καταγίνονται εἰς τὴν φιλολογίαν. Μέγα μέρος τῶν ὁμοθρήσκων μας Κερκυραίων ἐνασχολεῖται εἰς τὸ ἐμπόριον· ὑπάρχουσι ῥάπται, ὑποδηματοποιοί, μικρέμποροι, μεταπράται, ἀχθοφόροι, μεσῖται, βυρσοδέψαι, πιλοποιοί, ὀρειχαλκεῖς, κτλ. ὑπάρχει πρός δε κατάστημα τυπογραφείου καὶ βιβλιοπωλείου. Αἱ γυναῖκες τῆς κατωτέρας τάξεως μετέρχονται σχεδὸν ἅπασαι τὰς πλυντρίας, αἱ

(*) Εὐχόμεθα ὅπως ἡ διαίρεσις αὕτη παύσῃ τὰ ταχύτερον. Ὁ ἐκδότης.

τῆς μεσαίας δὲ τὰς ῥαπτρίας, κεντητρίας κτλ. Ὑπάρχουσι καὶ τινες μαῖαι.

Ὅ,τι δὲ εἶναι ἐξαιρέτως τιμητικὸν, εἶναι ὅτι παρὰ τῇ κοινότητι δὲν ὑπάρχουσιν ὀκνηροί. Οὐχ ἧττον διακρίνονται οἱ Ἰσραηλῖται καὶ ἐπὶ καλοηθείᾳ, ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν καταδίκων οὐδεὶς ὑπάρχει Ἰσραηλίτης, καὶ τοῦτο ἐπαληθεύεται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐὰν ἡ Κερκυραϊκὴ Κοινότης ἐγίνωσκε νὰ ἐμπνέηται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς μαθήσεως καὶ τῆς προόδου, ὅπερ ὁ αἰὼν ἐπιζητεῖ, ἤθελε κατέχει θέσιν μεταξὺ τῶν πρώτων Εὐρωπαϊκῶν κοινοτήτων. Καὶ τοῦτο ἀπὸ καρδίας τῇ εὐχόμεθα.

(Ἕπεται κατάλογος τῶν εὐεργετικῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἰσραηλιτικῶν καταστημάτων, καὶ τῶν καθιδρυτῶν καὶ ἐπιτρόπων αὐτῶν.)

Ἀθήνησιν. Α. ΛΙΒΑΘΗΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἐπιλοχίας.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

περιοδικῶς ἐκδιδόμενα

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ».

(Τόμος Α'. — Φυλλάδ. Γ'.)

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ τρίτον τεῦχος τῆς παρὰ τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» περιοδικῶς ἐκδιδομένης συλλογῆς τῶν Νεοελληνικῶν Ἀναλέκτων. Τὸ τρίτον τοῦτο φυλλάδιον περιέχει 53 παροιμίας, τὰς μὲν ἀνεκδότους, τὰς δὲ πολὺ διαφερούσας τῶν κατὰ καιροὺς εἰς προηγουμένας συλλογὰς δημοσιευθεισῶν.

Καὶ ἄλλοτε ὁ «Ἰλισσὸς» ἐποιήσατο λόγον περὶ τοῦ ὠφελίμου τῶν τοιούτων ἐκδόσεων καὶ δικαίως ἔπλεξε τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῷ» ἐπαίνους διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ πατριωτικὸν ἔργον ὅπερ ἀνέλαβεν. Ὅθεν δὲν ὑπολείπεται ἡμῖν σήμερον ἢ νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ αὖθις δημοσίᾳ τὴν ἄκραν ἡμῶν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ δραστηριότητι τοῦ Συλλόγου. Ἓν μόνον παρατηροῦμεν εἰς τοὺς ἀναλαβόντας καὶ ἐπιστατήσαντας τὴν ἔκδοσιν τῶν παροιμιῶν, ὅτι ὤφειλον νὰ ἐξοβελίσωσιν ἐκ τῆς συλλογῆς ἀσέμνους τινὰς καὶ κακοήθεις παροιμίας ἀσχημιζούσας τὸ σύνολον τοῦ ἔργου. Οὐδόλως βεβαίως θὰ ἐζημιοῦντο αἱ σύγχρονοι καὶ μέλλουσαι γενεαὶ ἐκ τῆς εἰς λήθην καταδίκης τοιούτων αἰσχρογραφημάτων, οὐδὲ ὁ ἐθνικὸς ἡμῶν χαρακτὴρ θὰ παρηλλάσσετο ἢ θὰ ἐνοθεύετο ἐκ τῆς διαγραφῆς τοιούτων ἀπρεπῶν φιλολογικῶν ἐξαμβλωμάτων, τὴν ἀρχὴν σχόντων βεβαίως ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ καταγωγίοις. Ἐφιστῶμεν λοιπὸν τὴν προσοχὴν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐπὶ τῆς προσεχοῦς ἐκδόσεως τῶν αἰνιγμάτων, καθότον τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας, ὡς διεγείρον τὴν περιέργειαν τῶν πολλῶν, ἐνδέχεται νὰ κυκλοφορήσῃ καὶ μεταξὺ οἰκογενειῶν ἢ νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας ἐφήβων.

Οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον εἰς τὴν πόλιν, ὅπου τὸ μὲν πρώτιστον δὲν ὑπάρχουσι κοινοὶ νόμοι, εἰς δὲ κρατεῖ πάντων ἔχων αὐτὸς παρ' αὐτῷ τὸν νόμον, καὶ τοῦτο οὐδαμῶς ἔστι ἴσον.

Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ δὲν πρέπει ὅταν εὐδαιμονῇ νὰ ὑπερηφανεύηται, ἀλλὰ τότε μάλιστα ὀφείλει νὰ μένῃ πιστὸς εἰς τοὺς φίλους του, ὁπόταν εὐτυχῶν δύναται νὰ τοῖς εἶναι ὠφέλιμος.

Οὔτε θάρρος βεβαίως εἶναι οὐδ' εὐτολμία τὸ ν' ἀτενίζῃ τις τοὺς φίλους του, ἀφοῦ τοὺς ἔβλαψεν, ἀλλ' ἡ μεγίστη πασῶν τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων, ἀναίδεια.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἡ ἠὼς ἐξεγείρει τὰ πνεύματα καθὼς καὶ τὰ πτηνά.

Ἡ εὐτυχία θέλει τὸν κόπον ἄπαντα εὐτυχῆ.

Τὸ παγετῶδες εἶναι καὶ εἰλικρινές.

Ὑπάρχουσιν αἰφνίδιαι ἀποκαλύψεις τὰς ὁποίας ἀδυνατεῖ τις νὰ ὑποφέρῃ, καὶ αἵτινες μεθύσκουσι δίκην ὀλεθρίου οἴνου.

V. HUGO.

Εἰς τὸν ἄωρον θάνατον τοῦ μικροῦ ἀγγέλου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΟΥΛΟΠΙΩΤΟΥ.

Πλῆρες ζωῆς ἀκόμη χθὲς, ὡς ἄστρον ἀνατέλλον,
Ἀκτῖνας χρυσῶν ἔρριπτε τριγύρω του ἐλπίδων,
Κοιμᾶται τόρ' ἀξύπνητα τὸν ὕπνον τῶν ἀγγέλων
Εἰς κοπετοὺς καὶ δάκρυα ἀκρόασιν μὴ δίδον.

—

Ἦτο τοῦ κόσμου κάτοικος, ὅπου στενάζουν ὅσοι
Ἐγκλείουσιν εὐαίσθητον καρδίαν εἰς τὰ στήθη,
Καὶ ῥόδον αὐτὸ ἔζησεν, ὅσον τὰ ῥόδα ζῶσι
Μιὰν ὥρα μόνον τῆς αὐγῆς· καὶ εἶτα; ἐκοιμήθη.

Φεβρουαρίου 20, 1871.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Κ. ΝΑΟΥΜ.

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ.

«Μ' ἀρέσ' ἡ θάλασσα γιατὶ μοῦ μοιάζει
Μ' ἀρέσει, σ' ἄκουσα νὰ λὲς κρυφά.
Πότε ἀγριεύεται, βόγγει, στενάζει
Καὶ ποτε ὁλόχαρη πέζει γελᾷ.»

«Δὲν εἶν' ὁλόξανθη σὰν τὰ μαλλιά μου,
Δὲν εἶν' ὁ κόρφος μου σὰν τὸν ἀφρό;
Μέσα στὰ μάτια μου τὰ γαλανά μου
Δὲν ἔχω κύματα τάχο, οὐρανό;»

—

«Μ' ἀρέσ' ἡ θάλασσα γιατὶ μοῦ μοιάζει
Κι' ἀ: ἔχῃ μέσα της κόσμο θεριά...
Μὴ ς' τὴν καρδοῦλα μου μὴ δὲ φωλιάζει.
Ἀγάπη ἀχόρταγη, σκληρὴ φωτιά;»

—

Κ' ἐγὼ ἐχαιρόμουνα ποῦ χολιασμένη
Φαρμάκι μῶσταζες μὲς ς' τὴν ψυχή,
Τὴ ζήλια σου ἔβλεπα ξαγριωμένη...
Σ' τὰ χείλη σου ἔβραζε κάθε πνοή.

—

Τότ' ἐκρεμάστηκα ς' τὴν τραχηλιά σου,
Τὴ φλόγα σῶσβυσα μὲ δυὸ φιλιά,
Τὴν ὄψι ἐβύθισα μὲς ς' τὰ μαλλιά σου
Σ' τὸν κόρφο σου ἔστησα κρυφὴ φωλιά.

—

«Κῦμά μου ἀνήμερο, ψυχή μου, φθάνει.
Μὴ μ' ἀγριεύησαι, πλάγιασ' ἐδῶ...
Θᾶμαι γιὰ σένανε γλυκὸ λιμάνι...
Τί ἀξίζει ἡ θάλασσα χωρὶς γιαλό;»

(Λευκάς).

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἐν τῷ ΙΓ' καὶ ΙΔ' φυλλαδίῳ γρίφου ἀνάγνωθι:

γνώμη φρενὸς ἀντὶ ῥώμη φρενός.

ΓΡΙΦΟΣ
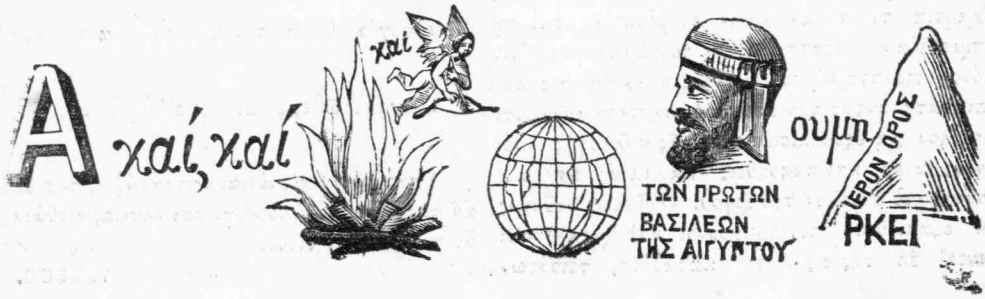
Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν Ἑλλ. ἐπαρχιῶν συνδρομητῶν μας ὅστις πέμψῃ ἡμῖν τὴν λύσιν θέλει λάβει ὡς ἀμοιβὴν ἓν σῶμα τῶν περιληπτικῶν Βιογραφιῶν τῶν διασήμων στρατηγῶν τῆς Α΄. Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας.